

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Klima_Ladislav-Slavna_Nemesis.pdb

PDB Name: Slavná Nemesis

Creator ID: REAd

PDB Type: TEXt

Version: 0

Unique ID Seed: 0

Creation Date: 16.8.1973

Modification Date: 16.8.1973

Last Backup Date: 1.1.1970

Modification Number: 0

Slavná Nemesis
Ladislav Klíma

1.

Když Sider po prvé projížděl alpským městečkem Cortonou, učinil naň velebný kraj koldokol dojem tak mocný a tak zvláštní, že na nejbližší stanici vystoupil z vlaku a vrátil se tam. A tři dny, které tam pak pobyl, byly nejkouzelnější z celého jeho života. Dosud nepoznaný, poetický lesk prozlačoval bez přetržení jeho duši, proti vůli tryskaly z ní stále a stále mohutné, nejzáhadnější pocity, nejasné sice, ale právě tím nesmírně dráždivé. Často se mu zdálo, že jižjiž musí se mu jádro těchto tušení vyloupnout, ale v tom okamžiku odlétly mu vždy bleskem do dálek nedosažitelných. Byl opojen celým světem, jsoucnost byla mu milenkou, z nitra tryskaly písně, i v nocích objímaly jej magické sny. A přece bylo ve všem tom cosi temně a mocně děsivého; v nejhlubší hloubi měl jistotu, že pode vši tou září zeje nejstrašnější propast.

Bylo to zevní okolí, které z něho vše to vyluzovalo? Nemohl si dát odpověď. Pohledy na ohromné, ledovci zjasněné hory koldokol, na stezky po nich se plazící, na jednotlivé domy městečka rozžehovaly sice v něm zázračné blesky nestvůrných pocitů; ale vždy se musil tázat: není to nakonec především jen mé světlem přetékaající nitro, které vrhá své paprsky na tyto předměty, aby pak reflexy jejich, jako dary zdánlivě cizí, opět vssálo do svého mateřského všelůna? Vše zevní připadalo mu tak mysticky známým, - ale musil si říci: což není hlubině duše známo vše, vše? jest něco, co by nebylo jejím majetkem od

věčnosti? jak jinak mohla by vůbec - vidět a slyšet? Není všechno vidění jen slétáním se do duše nazpět všech těch tajemných ptáků, kteří její věčné hnízdo kdysi opustili? -

Jen proto, že to bylo nutno, opouštěl čarodějné místo . . . a jakmile mu s očí zmizelo, zmizel i záhadný lesk z duše, zcela rázem, a ustoupil neobyčejné skleslosti a zmučenosti. Ale i zde byl nucen položit si otázku : není to pouhou náhodou, že právě v této chvíli dostavil se nutný duševní odliv? snad i jistá hluboká autosugesce je v tom, ale nic nadpřirozeného, zázračného, co mne tak láká.

Umínil si, že se v Cortoně usídli trvale, jakmile mu to bude možno.

Po roce, ovládaném matnými a přece tak slastnými vzpomínkami na ony tři dny, mohl rozhodnutí své uskutečnit.

Byl květen a Sider osmadvacetiletý, jemné, tajemné, krásné, mužné tváře, ale pod její silou svíjelo se cosi nalomeného, hluboce neblahého, co vidoucí duši mluvilo o předurčení k strašnému osudu. Byl zámožný a zcela neodvislý.

2.

Nebe bylo zachmuřené, hory téměř neviditelné, když do Cortony přijel, otupělý dlouhou jízdou i rozčilený očekáváním.

Těmto okolnostem dlouho později připisoval, že nejen loňská nálada ani u něho nezačala, ale že i následující dny byl v rozpoložení, nad něž si nebylo možno představit horšího. Zklamání, nejšedivější hnus. Bývá to vždy tak, jdeme-li vstříc čemukoli s přílišným očekáváním ; ale Siderovi se zdálo, že velikost jeho rozčarování není naprosto v žádném poměru k jeho nadějím, třeba byly dost velké . . . Celý květen byl ohavný, skoro stále jen mraky, deště, sněhy, vichry, bláto, zima. A když slunce zasvitlo, jako by přišlo osvětlením jen zvýšit ošklivost kraje. Jak mrtvé bylo vše, hory jak bezduché ! Jen jako mrtvé upomínky na mrtvý život šklebily se tu, jako výčitky pro něco navždy promeškaného: Siderovi bylo tu stále víc nevolno, strach jakýsi vkrádal se mu v duši, a zdálo se, že kvapem zapouští v ní nevyrotitelné kořeny.

Dvě věci zvláště to byly, které v něj stále vlévaly mystický děs. "Jelení Hlava", hora bezprostředně nad městečkem strmící, 2500 m nad ním, 3500 m nad mořem, - z jejíhož rozlehlého temene vyčnívalo ještě, jako růžky, několik štíhlých, kuželovitých skalních massivů. A prastarý, skoro černý, jednopatrový domek, stojící na konci uličky, která ústila v těsnou rokli; přímo nad ním visela vysoká skála -

A i jinak plynul život jeho nudně. Nestýkal se s nikým, jazyku obyvatelstva téměř nerozuměl. Bylo tam dosud pusto, letní návštěvníci ještě nepřijeli. Něco však přece zabarvovalo živě šed' jeho dnů.

Odevždy choval Sider ve své fantasii zvláštní obraz ženy. Neurčitý, kmitavý a přece silný, slibující mu divné rozjasnění a prohřívání duši tajnými slastmi. Často vídal ji i ve snu, ale obrazy ty si odporovaly, ač, procitnuv, nepochyboval nikdy, že to byla - Ona. A teď snil jednou, že spatřil Ji náhle na výšinách Jelení Hlavy, tak jasně, že i ráno probudiv se měl na okamžik dojem, jako by stála před ním, že duše se mu zachvěla intenzitou tohoto fantasmatu i přívalem mystických tušení do nejvnitřnější hloubi. Ale okamžik poté byl už zase neschopen vidinu vykouzlit v duši své opět.

První den června byl deštivější než všechny předchozí. Sider se rozhodl, že následujícího dne Cortonu opustí navždy. Ukončiv přípravy šel v podvečer na procházku do lesů, úpatí Jelení Hlavy pokrývajících, hned za městečkem. Za půl hodiny vracel se Sider mrzut s promočeným oděvem a obuví. Avšak nebe počínalo se po dlouhé době konečně modrat. Východní hory ozářeny byly žlutým zapadajícím sluncem. Kráčel úžlabinou, skalnatou, jen tu a tam stromy a keři porostlou. Místo bylo divoké a romantické a budilo ilusi, že je daleko, daleko od míst obývaných lidmi; paradoxně zazníval sem štěkot, kokrhání a křik dětí.

Blížil se k ohybu cesty - tu vynořily se tam dvě dámy, ubírající se jemu vstříc. Zadumán, pozdvihl hlavu teprve, když byly již tři kroky před ním. Popatřil nejdříve na tu, která - červeně oděná - byla od něho vzdálenější, a trhl sebou.

Byla asi 25letá, krásná, bledá, s něčím nápadně neklidným v interesantní tváři - a připomněla mu vzdáleně jeho vidinu. Nebyla Ji sice, zhruba vzato, téměř ani podobna, a přece vyvolala v něm záhadně

obraz snů tak silně, že se bezděky zastavil.

A tu svezl se zrak jeho na dámu druhou, blankytně oděnou, právě když se skoro dotkl na úzké stezce loktem svým jejího. A - zapotácel se, v očích se mu zatmělo, bylo mu, jako by byl dostal ránu kladivem do hlavy. Jen stud před ženami způsobil, že neklesl. Zdálo se mu, že dáma červená učinila pohyb, aby ho podepřela; zamračil se a potácivě spěchal dále. Neohlížel se, ale cítil s jistotou, že ony stojí a hledí za ním. Docházel k zahradě restaurace, když se teprve vzpamatoval. "Za nimi!" byla jeho myšlenka. Ohlédl se, neviděl jich. Zůstal delší dobu nerozhodně stát. Pak usedl v zahradě a čekal až do noci, doufaje, že vrátí se tudy nazpět. Nepřišly.

V celém životě nebylo mu tak podivně, tak slastně, tak děsivě v duši. Dáma modře oděná byla úplně, úplně vidinou jeho snu, jako by fantasma jeho bylo se přeměnilo v halucinaci -

Z odjezdu nebylo nic. Nadto se nebe trvale rozjasnilo, a krása jara teprve teď vybuchla plnou silou. A rozjasnila se i duše Siderova, - a zase zavítala do ní aspoň z části loňská kouzelná zář. Zase mluvily k ní tajemnou temnou řečí strašné hory a vlídné lesy. Neboť Sider byl už - zamilován. - Ale jaký to divný děs doprovázel jako základní bas stále zpěv jeho duše? . . . Ale nic nepůsobí v hudbě mohutněji než mocné, černé basové tóny, než temné úderý na buben, nic není ve světě krásnějšího nad hrůzu.

Prochodil teď celé dny městečkem a okolím pátraje po svých dámách; nenacházel jich. Nepodařilo se mu též něco o nich zvědět. Týden minul od onoho mokrého, žlutého podvečera, a Sider si bolestně děl: Cizinky patrně, které Cortonou jen se kmitly - neužrím jich nikdy již!

Jako by vše, co člověk uvidí, vše, po čem touží, vše, nač myslí, nemusilo se nutně zas a zase mu zjevnovat a představovat a splňovat, jako by jedinou hybnou silou všeho nebylo právě přání a touha a vůle . . . ! Bylo krásné nedělní odpoledne 8. června. Sider seděl v zahradě oné restaurace, opírající se o les, hudba hrála četným hostům - byliť se v tomto týdnu sjeli sem mnozí letní návštěvníci. V hluboké snění ukolébala Sidera hudba. Tu uviděl náhle obě své známé z lesa vcházející do zahrady. Ulekl se strašně, tak propastně, tak ohromivě. A bylo mu, jak by i hudba zasažena, zaražena, poloztichla, jak by ledový jakýs dech přelétl všechny věci a lidi kol.

ženy braly se blíž. Sider nenacházel sílu, aby na ně hleděl. Usedly ke stolu, vzdálenému od něho asi dvanáct kroků.

Přicházel k sobě. Zase zářně vytryskla hudba do výše. A zahleděl se do jejich tváří.

Byly si vzdáleně záhadně podobny. Něco chvějně jemného, démonicky éterického obestíralo obě bledé tváře, něco, co na jiné ženské tváři dosud neviděl. Ale z obličejů dámy mladší v modrém šatě zíralo to, dulo to nepřirovnatelně silněji . . . Byla asi dvacítilétá, vysoká, štíhlá. Krásná? Příliš mrazivě číselo něco z rysů příliš bledých, hubených, ale neklasičtější zformovaných; dravčích a přece láskyplných; hrůzných duchovou strašidelností stejně jako divokostí a jako i - nelidskou, nadlidskou něhou. Snad byla více než krásná, - tedy obyčejnému oku nekrásná; každá převelká krása je setmělá svým přílišným leskem. Ale všechna zázračná zvláštnost obličejů toho nestačila k vysvětlení ohromujícího strašidelného dojmu -

Nehleděly naň a zdálo se, že nevěnují pozornosti ani ostatnímu okolí. A bylo patrné, že dáma v červeném jeví na své tváři stálý zmatek, ba strach. Mluvily mezi sebou velmi málo a tiše; i když hudba dozněla, neslyšel Sider hlasu jejich.

Konečně utkvěla na něm pohledem dáma starší. Řekla něco k své společnici. A teď mluvily spolu živěji . . . A náhle ona mladší zahleděla se na Sidera dlouze, až neslušně dlouze. Zprvu byl to on, který odvrátil oči; neboť zatmívalo se mu v nich a točila se mu hlava. Za chvíli pozdvihl je zas, - stále patřily naň zraky. Její tak strašidelně; jako by ze skla byly. Opanoval se. "Nutný oční souboj!" děl si a oči neodvracel. Konečně, po dobrých dvou minutách, zraky sklopila a pomalu zastřela si dlaní tvář - -.

Zhluboka si oddechla; a rozkoš mu zalila duši. "Něco ke mně jistě cítí!... Ale patrně je velmi excentrická; jistě v nejvyšším stupni. Snad dokonce šílená? Ale fuj! Z čeho jiného tak soudím, než že nezvykle dlouho mne fixovala? Nejsou snad oči Její skutečně ze skla? Ale fuj! celé její počínání nenasvědčuje slepotě. Ale jisto je, že ta tajemná bytost sledovala svým pohledem určitý cíl. Chtěla-li mne jím omámit, podařilo se jí to, - ale nezapomínej, panenko, že mimo city, které jsi hypnotisovala, mám i vůli; a ta zůstane vždy bdělá."

Docela mu ušlo, že kolem se něco děje. Že všechno obecnstvo je jakoby zaražené, poplašené, že všichni mezi sebou o čemsi horlivě, ale stlumeně mluví, že tvoří se hloučky u jednotlivých stolů, a že i u vchodů do zahrady kupí se zástupy. A že zraky všech obracejí se jen ke stolu, kde divné dívky sedí. Znovu zazněla hudba, ale tak zajímavě a falešně, jak by byla duchem nepřítomna. Dámy teď už spolu nemluvily. Na tváři starší jevil se zmatek a strach stále větší; bledla, znatelně se chvěla, ohlížela se stále kolem. Teď teprve stalo se počínání obecnstva nápadným i Siderovi.

Tu dáma v modrém povstala, promluvila s úsměvem ke družce své několik slov, zdvořile hrdě se uklonila a odcházela velmi rychle směrem k lesu. Ve vratech se ohlédla, a znovu stihl Sidera pohled Její, teď jen okamžitý, ale jak výmluvný! jako by kynul, jako by poroučel, jako by lákal a sliboval, jako by laskal, jako by hrozil!

Co činit?" řekl si Sider. "Běžet za Ní, představit se Jí? K tomu schází mně teď naprosto odvahy. Ale což neužijím-li ji už? Ale nesmysl! neodcestuje, znamenám něco pro Ni . . ., Či snad přece -?"

Viděl, jak vyšla ze zahrady - a jak zástup u vrat až překotně rychle rozestupoval se před Ní . . ., "Ah! teď vím! je to nějaká velmi vysoká dáma, vévodkyně? princezna? či dokonce panovnice? Ne, nemožno, abych za Ní běžel jako za pouliční holkou . . . Ostatně vždy je chytřejší, ukazuje-li muž vůči ženám lhostejnost. Ona přijde, přijde zas, tam, kde já budu. - cítím to jasně."

Zíral dlouho a ztrnule do lesních houštin, kde zmizela. Tu jej napadlo: "Vždyť mohu promluvit na dámu druhou, ta, cítím, není nic tak vznešlého. Od ní se dovím, co potřebuju." Vzpomínal se rázem, ale když popatřil, neviděl už ani dámy druhé.

A náhle zachvátil je strašný, zpola radostný, zpola děsivý neklid. Vyběhl ze zahrady. Všiml si, že teď vášnivěji a hlučněji se všude o něčem debatuje, ale nerozuměl ničemu.

Minula řada dní. Poznovu jal se pátrat a zvěděl, že dáma starší obývá ode tří týdnů v Cortoně v hotelovém pokoji, že se zapsala jako paní Errata S., soukromnice - že je podle všeho bohatou vdovou; a že v pondělí náhle kamsi odjela, zanechavši však věci své v hotelu. O její družce nezvěděl nic. Mnozí lidé viděli Ji sice v neděli ve společnosti paní S., ale co dále o Ní mluvili, bylo tak divně vyhyčivé a nejasné, že Sider nevěděl, co si z toho vzít.

Trávil čas šířán démonickou touhou, pobíhaje celé dny po okolních horách. A tu obdržel 16. června telegram, který jej kategoricky nutil, aby Cortonu opustil ihned; šloť o celé jeho jmění.

Zuřil, ač něco mu říkalo, že je proň dobře, skončí-li toto své dobrodružství. Předsevzal si, že okamžitě, jak mu bude možno, se do Cortony vrátí. Uchystal všechno k odjezdu, který stanovil na zítřejší den na devátou hodinu dopolední.

O osmé vstal, otevřel okenice. Nádherný, skvoucí, již teď horký den! Mocněji než kdy dříve trčely hory, jakoby spánkem osvěženy, do temně modrého azuru. Nejbližší, nejvyšší, nejkrásnější z nich Jelení hlava. Na ni především vystoupil, až k ledovci pod jejími nejvyššími skalními rohy, doufaje bláznivě, že uztří tam Ji ve skutečnosti, jako Ji tam byl užřel ve snu; marně. Dlouho na horu hleděl louče se s ní. Již odtrhával od ní zrak - tu se zachvěl.

Ve výšce asi devítiset metrů, tam, kde dolejší les ustoupil právě holým skalám, užřel dvě tečky, modrou a rudou . . . Zimničně rychle uchopil kukátko. Byly to dámy. Pohybovaly se, pomalu, vzhůru.

Nerozmýšleje se, hodil na sebe nejnutnější oděv, uchopil hůl, vyřítíl se ze dveří.

Z odjezdu dnes nebude nic," děl si odhodlaně, letě téměř k oné restauraci. "Až vzejdou mně snad z toho ohromné škody, ale ani o život při tom neběží. To, co mne čeká tam nahoře, je důležitější o to, oč důležitější je duše než kapsa. Musím, musím přes všechny ostychy dát se s nimi do řeči! Ale najdu je tam? Jistě; zřejmě chtějí vystoupit až na vrchol Jelení Hlavy, jinak nebyly by tak časné již tak vysoko. Nemohu je minout, - jen jedna stezka vede nahoru; pod vrcholem se ovšem rozštěpuje ve dvě, ale s jedné na druhou možno dobře vidět. Dohoním je asi právě na temeni; mají sice přede mnou ohromný náskok, ale jsou to ženy. Normální vzestup trvá osm hodin; ale chci-li, budu tam za pět."

Byl zcela vášnivě unášen a vesel. Octnuv se v lese dal se po stezce mírně stoupající do běhu a pokračoval v něm s malými pausami skoro hodinu, až byl z lesa venku, osm set metrů nad údolím. Stezka vinula se teď příkře po skalnaté stráni, jen tu a tam klečí porostlé. Rozčileně pohlédl vzhůru, neuvidí-li barevné skvrny.

Neviděl. Stoupal výš a výš; minul místo, kde je před půl druhou hodinou spatřil ze svého pokoje . .
"Ještě sto metrů výš na onen výčnělek! zde příliš nahrblá stráž brání rozhledu. Tam je jistě uvidím -
myslím, že ne výš než šest set metrů nad sebou. Jaké horko, jsem mokřejší, než kdybych byl promokl ; a
opravdu také už hanebně unaven. Tam si odpočinu, nemohou mně ujít, ačli to jsou vůbec ony."

Došel, kam chtěl - a spatřil je vskutku nad sebou ani ne šest set metrů. Šťasten ulehl, zapálil si doutník a
snil blaženě, co se mu as nahoře přihodí. Za dvacet minut stoupal rychle dále.

Zmizely mu s očí. A když je opět spatřil, překvapilo jej, jak vysoko; zdálo se mu, že jsou téměř už u
ledovce. "Ne, toť nemožno, aby byly za půl hodiny vystoupily skoro tisíc metrů. Na Alpách výšky i
vzdálenosti často tak klamou !"

A zase zmizely. Co nejrychleji stoupal po srázné, ale ne nebezpečné cestě skoro hodinu. Neviděl jich teď
; ač na tom nebylo nic nepřírozeného, rozčilovalo jej to strašně. Došel k místu, kde se stezka
rozštěpovala, odpočinul a dal se spěšně nalevo.

Byl asi osm set metrů pod vrcholem. Velice spěchal, napadlo jej, že by mohly sestoupit opačným
směrem do osady na druhé straně hory. "Stůj co stůj musím je zastihnout na vrcholu, nebo je s něho
spatřit, sestoupivši ještě nehluboko." Jak se proto zaradoval, když je za chvíli uviděl! Kukátkem rozeznal
dobře, že leží ještě asi dvě stě metrů pod hřebenem. Bylo vyhráno ! neboť rozeznal už nejen
karakteristickou bělost jejich tváří, ale poněkud i jejich rysy. Zmírnil chůzi. Zmizely zase. A zmizelo, dnes
po prvé, i slunce za obláčkem. Zavál prudce studený vítr od ledovce a hrozivě zaskučel ... A tu - náhle
zaslechl Sider shůry výkřik, slabounký, ale zřetelný . . .

Nějaké neštěstí !" Stanul ohromen, aby hned poté dal se do běhu. "Snad se zřítíla některá z nich? Či byly
přepadeny? Eh! S jedné strany dobře tak! aspoň se jim ukážu nutným!"

Ač měl nohy jako olovené, běžel stále vzhůru. Ale zakrátko zastavil se, znovu ohromen. Spatřil několik
set kroků napravo, na druhé stezce, běžet dolů dámu v červeném oděvu, tak rychle, že div se nezřítíla . .
Co se stalo? mám pomoci?" vzkřikl. "

Pádící se zastavila - - vzkřikla opět a pokračovala v běhu. Marně za ní ještě několikrát zařval,
nestanula, neohlédla se.

"Že se zřítíla - Ona! .. a Její společnice běží dolů, aby přivolala pomoc . . Ale proč se aspoň na mne
neobrátí? Patrně byla hrůzou zcela zmatená. Ať tomu jakkoli, pouhá možnost, že se Jí přihodilo
neštěstí, stačí - není pro mne volby - nahoru !"

A šlo to výš a výš. Obláčky na nebi četněly a rostly a houstly, šedivěly a hnědly; stále ledověji a stenavěji
fičel vítr. Sider doběhl k místu, kde nedávno odpočívaly, a klesl tam, cítě, že by se skácel, kdyby si
nelehl. Ale již za minutu povstal. Vykřikl několikrát. Žádná odpověď'. Či snad přece? . . Ano, - - Ale
neznělo to zdola? Rozhlédl se. Nový, sotva slyšitelný výkřik. A teď' uzřel hluboko, hluboko opět dámu v
červeném, kukátkem spatřil, že stojí, že mává rukama, šátkem. Zřejmě jej k sobě zvala. Stanul
nerozhodnut, zmaten. "Co to všechno znamená? Chce, abych jí šel pomoci hledat někoho nebo něco? Či
mne varuje? Před lupiči snad? Není-li pak dokonce její průvodkyně za ženu přestrojeným banditou? . .
Hloupé otázky! Mám jí poslechnout? Ale - Ona musí být nablízku, něco nejistého místo jistého . . . snad
je to od té dolejší jen pošetilý, ženským strachem vnuknutý nápad . . Ale přece - ona ví aspoň něco, a já
nic -"

Znovu zalehly sem z hlubiny výkřiky - a daly mu rozhodnutí. Zamířil zas dolů. Náhle zazněly výkřiky
silnější, ale shora:

"Sem, sem!"

Pohlédl vzhůru. Právě tam, kde začínal ledovec, asi padesát metrů pod vrcholem, spatřil - Ji. Nehýbala
se, modrá skvrna, ani kukátkem nerozeznal, sedí-li či leží či stojí. Ale co viděl, postačilo. Dal se v běh
nahoru, nedbaje na nové výkřiky zdola.

Sto metrů výš - modrá postava se stále nehýbala. Padesát - teď' za skaliskem zmizela - za minutu
vynořila se opět a sunula se, rychle, vzhůru.

"Co to zas asi? Zraněna asi není, aspoň ne nebezpečně: jinak by šla dolů. Snad si umíníla, že i přes lehké
zranění dostoupí na vrchol. Jistě je příšerně umíněná tato démonická žena. Lhostejno, tím spíše mohu Jí
být prospěšný - teď' po všem tom nebude nejmenší dotěrností přidružit se k Ní."

Octla se na temeni a zmizela mu, když byl ještě padesát metrů pod ním. Musil odpočívat. Nikdy dosud

ne cítil se tak zemdleným. Ale dosáhl rekordu stoupání. Hodinky ukazovaly právě poledne. Slunce skrylo se úplně za hustou, širokou vrstvou mrakovou.

Konečně stál na vrcholu. Neviděl divukrásné panorama, viděl jen tenkou postavu asi čtyři sta kroků dále na modrém kusu nebe jako zdánlivě průhledný stín, rýsující se sotva znatelně, přízračně, a pohybující se k nejvyššímu ze skalních kuželů, strmícímu nad tímto vysokým plateau ještě asi stopadesát metrů. Zřejmě zamýšlela vystoupit i na něj. Až pod něj vystoupil Sider před třemi dny; aby šel ještě výše, na to neměl kdy, nechtěl-li přijít domů pozdě v noci. Neraď vzdal se tenkrát výstupu naň, ačkoliv věděl z průvodců po Alpách, že je to velmi nebezpečné. Vedla tam sice uzounká stezka kolem boku kužele, otáčející se několikrát jako bič kolem nohy, ale místy se téměř v stěnách skalních skoro kolmých ztrácela.

Aspoň teď se tam dostanu, a s Ní," děl si a nej,

rychlejším krokem dal se za Ní. Ale Ona, neohlížejíc se, šla ku podivu ještě asi rychleji než on. Dal se v běh přes sněh a lední balvany a močály. Avšak Ona již mu zmizela za prvním útesem kužele.

Doběhl tam též. Než sotva položil nohu na stezku příkře stoupající, zachvátilo jej cosi nepopsatelného.

Nějaká vzpomínka-obluda vynořila se zhloubi jako strašlivý Leviathan ze strašných propasti oceánu . . . ponořila se zas ihned, ale duše rezonovala ještě dlouho. "Jak děsně známé připadá mně toto místo!..

Kdysi jsem je viděl, kdysi jsem tu byl - a něco ohromného se tu stalo!.. Kdy, ach kdy? Oh ve snu to jistě bylo, ve snech vídal jsem tu jistě i Ji - ale co jiného je sen než pokračování skutečnosti, nebo skutečnost pokračování snu? Sen jest hloubka bdění, pro niž, bdíce, jsme slepi; a lživost a klamnost a nelogičnost snu - jen soustředění všech paprsků tohoto Světa-Přeludu."

Děs jeho byl tak silný, že přehlušil téměř touhu. Měl chuť vrátit se. S nebe čím dále tím temnějšího hučel vítr stále kvilivěji, stále ledověji, jak by duchové jej varovali a proň naříkali. Počal se snášet sníh, hustší a hustší, jako by mu chtěl připravit zde mohyly. Jen setrvačností puzen vlekl se dále, a ne menší tělesná než duševní mdloba táhla jej k zemi.

Stále hrozilo sesutí se do propasti stále rostoucí. Šlo to velmi pomalu, ale polovici cesty měl už za sebou. Tu, když se mu stíží podařilo vyhnout se smrtelnému pádu, ovládla jej taková malomyslnost, že stanul a náhle se rozhodl k návratu.

A tu Ji uřel zas. Jen as šedesát kroků před sebou. Tak náhle . . . Pokynula mu rukou, vábila ho k sobě a zmizela za ohybem skály.

A Sider pozbyv vůle potácel se za Ní, za Ní. Nevěděl, spí-li či bdí, nebo je-li někde v podsvětí. "Ať už je to třeba d'ábel," šeptal si tupě, "a to by mohl o dobře být - musím, musím."

Došel k onomu ohybu - a uleknut stanul. Stezka před ním zmizela: patrně nějaká lavina urvala kus půdy, která ji dříve tvořila. Něco stezce podobného začínalo asi půl druhého metru dále. Byl nutný skok!

Obejítí bylo nemožno, nahoře i dole hladká, svislá skála. Skok mohl se snad podařit, ale mnohem pravděpodobnější bylo, že skončí pádem do propasti asi třicet metrů hluboké. Neboť stezka, kde noha skočivšího měla zase stanout, byla tak úzká, že ani pro druhé chodidlo nebylo tam místa, a rukama za něco se chytit bylo zhora nemožno. Salto mortale ! A k tomu on teď právě vysílen, s nohama se chvějícíma, teď, když právě silnější závan větru bezmála byl by jej dolů srazil - mohl se ho odvážit?

Stál nerozhodně ; srdce se mu děsně rozbušilo. Strach zápolil krutě se studem, hrdostí. Ona to dokázala! Neboť nebylo Ji vidět, a do propasti jistě nespádla, byl by jinak slyšel výkřik nebo aspoň dopad těla na dno : žena to dokázala, a on, muž, měl by -? Myšlenka ta byla mu nesnesitelná!

Rozběhl se, pokud místo dovolovalo, ale nad prohlubni se zastavil. Zalomcoval sebou a pocítil jasně, že se neodváží . . . a to proto, že ví, smrti že by skončil skok. Pohlédl dolů, údy mu zledověly. Co to zas bylo, co tak transcendentálně, strašidelně z propasti naň zařvalo?

Bylo po boji. Vracel se nazpět zahanben, jako zbitý pes. Aby se poněkud potěšil, umínil si, že při jiné příležitosti, až mu bude tělo lépe sloužit, skok ten stůj co stůj provede. Ale sotva ušel dvacet kroků, zaznělo náhle strašlivě, strašidelně shůry:

Zbaběle! Babo!"

A spatřil Ji až na temeni kužele. Zdálo se mu, že rozeznává Její infernální tvář, vztekem a nenávistí hořící

-

"Padouchu, ohavo ze všech největší ! zbabělost tvá není menší než tvá bídáckost, pse, pse !" zahučelo to ještě jednou valkýřím hlasem a modrý zjev zmizel.

Za jiných okolností byly by snad tyto urážky od zbožňované ženy dohnaly Sidera k tomu, aby se pokusil o nemožné, aby šel dobrovolně i na smrt. Ale teď naprostá vyčerpanost, nadpřirozený děs a počasí vzaly mu každou aktivitu. Tupě slezl až k ledovci a ulehl naň . . . Sníh padal stále hustě, sniživší se mračné příšery valily se strašně rychle se všech stran na Sidera jako saně. Rázem zahalila jej nejhustší mlha. Co teď?" děl si líně po chvíli. "Snad je mou po vinnosti čekat zde na Ni, až půjde zpět. Ale smím se odvážit předstoupit před Ni? . . . Snad půjde cestou po opačném svahu Jelení Hlavy. Ale kdo tu může něco vědět? Je to d'ábel, vládne jistě kouzly, mne, chudáka, nepotřebuje . . . Hu, jaká tu zima, a nevidět ani dva kroky před sebe! Nemožno teď sestupovat dolů, třebaže cesta jest už jen málo nebezpečná. Nic naplat, tak jako tak musím tu čekat, než se rozjasní. Jak je to vše nesnesitelné !"

Čekal často volaje, aby snad vracející se podivnou turistku na sebe upozornil. Bez výsledku! Dvě hodiny trvalo, než mlhy odpluly. Zasvitlo slunce, ani vidu kol po živé bytosti ; nejhlubší ticho. Pomalu, na nic nemysle, vlekl se Sider dolů. Hvězdy již vyskakovaly, když jako náměsíčník vcházel do restaurační zahrady.

Následující den časně zrána šel se poptat do hotelu po paní Erratě S. A zvěděl, že předevčírem vrátila se do Cortony, že včera časně ráno odešla po svém zvyku s knihou do lesa za restaurací, že se objevila opět teprve pozdě odpoledne ve stavu nanejvýš podivném; a že bez meškání vyrovнала celý svůj účet a ještě večer Cortonu nadobro opustila.

Dopoledne ztrávil Sider ještě na svazích Jelení Hlavy, doufaje se strachem, že Ji uztří . . . Odpoledne odejel.

3.

Jednodenní odklad odjezdu stačil, aby Sider přišel téměř o celé jmění. Byl nucen vzdáti se své neodvislosti, pracovat, zápasiti s bídou. A trvalo to dlouho, dlouho . . .

Přes to nlnila duši jeho po několik let zcela Ona. Miloval Ji, nepřítomnou, neznámou, fantomatickou, divoce. Děs a pověřené záchvaty opustily brzo jeho statečné srdce, proměnily se jen v prostou lásku a touhu. Mysteriosnost celé věci sloužila jen k tomu, aby city jeho více podpalovala. Ustálil se v přesvědčení, že jeho milenka je ženou neuvěřitelně jedinečnou, geniální, výstřední až k pološení, a že veškeré Její jednání bylo diktováno jen záhadně vzniklou láskou k němu; že motivy vši Její procedury jsou prozatím obestřeny neproniknutelným tajemstvím, ale že netřeba hledět na ně jinak, než se dívá detektiv na kriminální případ zdánlivě nevysvětlitelný.

Byl by se zprvu mnohokrát rozjel do Cortony, avšak zevní okoinosti vždy mu to znemožnily a během let stěžovaly mu to stále víc a více.

Ale časem láska jeho, jako vše, pohasínala, upomínky bledly, krušná skutečnost je absorbovala. Posléze na celou příhodu skoro už ani nevzpomínal... Jen ve snech vídal Tajemnou ku podivu stále a stále častěji.

Ale po deseti letech ustaly i sny - A tu změnila se jeho hmotná situace. Obdržel malé dědictví a řekl si : "Pokusím se o štěstí ve hře; polovici zděděného na to obětují, ale ani o haléř víc !" A za tři dny vydělal v hernách více než činilo dříve celé jeho jmění, více než vydělá si člověk normální prací za celý život.

Mohl teď odjet do Alp kdy chtěl - ale celá věc ležela už tak daleko za ním, že se k tomu nerozhoupal. - Umínil si, že svůj život věnuje myšlení a tvoření a při tom tak trochu s mírou užívat života. Ale tato dvojice se nikdy spolu nesnáší, neboť každé vyšší snažení je asketismem. A osud určil Sidera k něčemu jinému, než aby, nebohý, stal se dobyvatelem říší Ducha. Brzo zvítězilo rozkošnictví nad vznešenými snahami a pomalu stlačovalo je víc a víc k zemi. Ale požívačství nemůže nikdy ukojit ani člověka nízce založeného, tím méně ducha pnoucího se k výši. Sidera zmocňovaly se přesycenost a zároveň předrážděnost ; prohlubovala se prázdnota duše, přivolávajíc něco, co by ji vyplnilo.

Tak minuly od doby, kdy Sider si pomohl k novému jmění, dva roky. Bylo mu čtyřicet let. Jednou se ubíral nejživější ulicí velkého města, daleko severně od Alp. Byl srpen a pozdní, dosud parný večer. Poslední červánky nebyly pro lesk elektrických lamp téměř k rozeznání. Jeho duše byla ponořena v hluboké snění, zase jednou

dllela tam v Alpách. "Co je asi s Ní? Co to jen asi s Ní bylo? Uzřím Ji ještě někdy? . . Bylo to tak nádherné a slavné . . ." Slzy vznešenosti vytryskly mu z očí. "Možno, že bych Ji už neužřel? . . "

A tu náhle vybleskl z duše jeho Její obraz tak strašně živý, že zapochyboval, fantasma-li to či skutečnost . . . Zalomcoval sebou prudce, stanul a -

- náhle užřel Ji, skutečnou ! Tak jako tenkrát po prvé v úžlabině, však ještě blíže sunula se kolem Její magická tvář, tváře jeho se téměř dotýkajíc. Ale nepohlédla naň.

Divil se později, že neklesl, že udržely se ruce jeho na kandelábru, jehož se zachytil . . Jak dlouho tam stál? . . Tři vteřiny nebo tři minuty? . . Ale pak spěchal, slepým pudem hnán, za Ní. V davu už Ji nenašel.

"Co to bylo?" děl si pak, kráčeje, nevěda kam. "Halucinace nebo skutečnost? Právě v tu chvíli, kdy Ji celou uchvátila celá má duše, spatřilo Ji i oko mé. Zhustila se jen má příliš živá představa ve hmotu? Či naopak: nemusil jsem dříve na Ni proto tak intensivně myslet, že byla blízka, že sunula se ke mně blíž a blíž, zase jednou po mnohých letech? . . Ale d'as vezmi všechny ty teorie ! Nebyla-li halucinací, byla to vskutku Ona? Jsou přece tváře úžasně si podobné . . Ale ne, Ji nepodobá se žádná jiná, to vím zcela jistě ! Ale - vždyť nevypadala o nic starší než tenkrát před dvanácti lety. Ale - což není dosti případů zdánlivého nestárnutí? Eh ! k ničemu to nevede! Jednat!"

Navštěvoval teď denně v touž dobu i jindy ulici, která se mu stala svatou, probíhal celým městem, pátral i jinak. Bez nejmenšího výsledku! Ale pohaslá láska zaplanula opět ohnivěji než dříve. Rozžehla se jeho duše, dychtivě vyplnila se její prázdnota mystickým světlem, z hrobu vstala minulost. Zamiloval se po druhé. Do čeho vlastně? . . . - Čas neboli rozvíjení se myšlenky teče pomalu, pomalinku. Věčnost má pokdy. A ke každému člověku, ke každému zvířeti plíží se Vznešeno, které je mu někdy příjemným lechtáním, nejvyšší slasti jindy, obyčejně nejvyšší hrůzou, tichým tygřím krokem plíží se blíž a blíž . . . , aby z dnešního člověka, který je veskrze zvířetem, stal se jednou - Bůh.

Nenašel Ji. Ke konci října odejel do Cortony. Zůstal tam jen týden. Nespatřil Ji, ač vystoupil až k onomu místu, kde stezka byla přerývána. Nebyl by měl chuť přeskočit, i kdyby před ním rozpínala svou náruč. Duše jeho byla stejně mrtva jako odumírající dušičková příroda; nejmenší světlé zachvění ji po tu dobu nerozvlnilo. I pátrání po Neznámé a po Její družce zůstalo bez výsledku. "Domů, domů! tam jsem Ji viděl, tam Ji přece jen snad naleznu!"

Nenalezl. Po celou zimu nepříhodilo se pranic. Pracoval a a opíjel se, opíjel se a pracoval, a nakonec se jen opíjel. Minula zima, nesměle připližovalo se jaro a Sider už po druhé zapomínal na divnou svou lásku.

Jednoho dubnového podvečera stanul před výkladní skříní. Její zadní stěnu tvořilo zrcadlo; před ním byly obrazy horských krajin; mezi nimi Cortona. Celou duší se pohroužil v pozorování Jelení Hlavy. A bylo mu, jako by po ní zase stoupal, jako onoho krásného, strašného dne viděl modré a červené skvrny - a pak Ji na příšerné, přervané stezce... - a náhle užřel vzadu v zrcadle strašlivě určitě tvář Její! Její! strašidelně hleděly tam oči Její v oči jeho. Bleskurychle se otočil. Dva muži a dvě děvčata stáli za ním; a mezi jejich kulatými červenými veselými tvářemi a tváří Její byla podobnost tak malá, jak mezi lidskými tvářemi může jen být. A poblíže nebylo lidského tvora.

"Halucinace? Po prvé v mém životě. Ale ne: vždyť jsem Ji tedy v srpnu večer viděl jistě jen halucinačně, i v Cor . . . , ale jak nesmyslně přehání hned nelogický náš duch ! V srpnu bylo to něco jiného; mohlo to být stejně skutečností jako ovšem preludem - a v Cortoně, aspoň v zahradě, vidělo Ji na sta lidí. Z toho, že vídal jsem Ji skutečnou, nenásleduje, že nemohl bych Ji jindy vidět jako halucinaci; kdybych na příklad právě tohle poprsí Danteovo ve výkladní skříní spatřil v horečce na své podušce, neznamenalo by to, že tohle zde neexistuje ve skutečnosti . . . Tedy mě navštěvuje Její fantom. Snad proto, že - zemřela? A nezemřela snad právě onoho srpnového večera? Nemusil jsem tenkrát na Ni znenadáni proto tak intensivně myslet, proto Ji i uzřít, že, jak se stává, právě v tu minutu opouštěla duše Její tělo? Než to vše

jsou pouhé domněnky, nevědecké. Ale ta nejistota, ta je to nejhorší. Mohla by, cítím, přejít i v šílenství . .
. Ha ! Jak děsně zazely na mne teď zas ty propastné oči v zrcadle! Jako bych je byl vskutku opět užírl -
_"

Cítil správně; začínalo to být krajně nebezpečné. Po třetí vzplanuly jeho city, - bez vyhlídky, že by došel cíle, - byl - Tantalos - odsouzen, ztratit svou milenkou vždy ihned, jakmile se mu objevila... Ale halucinace učinila věc komplikovanější a dala jí něco nového, hrůzného. Ať byl kde byl, viděl jen Ji, Ji, Ji, a Její zrcadlové strašlivé zraky, probodávající hrobovým mrazem jeho oči a duši. Již pouhé stálé a stálé opakování se toho bylo hrozné : můžet člověka připravit o rozum již pouhé nepřetržité vtírání se na mysl jednoho zcela lhostejného slova. Ale to zde nebylo lhostejno. Nebyla to sladká tvář milenkou, ale transcendentálně strašlivý obličej draka. A téměř každou noc navštěvovala jeho sny ohyzdné, dusné, chaoticky šílené ; to pekelná obluda sdílela se s ním stále o jeho lože. Podléhal skoro děsu toho všeho, stával se "pověřivým"; ale jeho světlý logický duch bránil se mocně pokušení vidět v tom něco "nadpřirozeného". Skoro všichni dnešní vzdělanci jsou rozumem "nepověřiví", srdcem však pověřeni jako staré báby; u Sidera však bylo tomu naopak : svým skeptickým rozumem připouštěl možnost všeho na světě, nitro jeho však, zintelektualisované, vzpíralo se neodolatelně proti možnosti jakékoli strašidelnosti. Stále věřil, že Tajemná byla bytostí skutečnou jako on sám. Otázkou proň bylo teď: žije dosud či jest již mrtva? A tato nejistota doháněla rozum jeho k šílení neméně než příšerný rej temných citů celé jeho nitro.

Tu stalo se něco, co tento příšerný stav změnilo. 22. května kráčet živou ulicí, v jiné části města než tehdy v srpnu. Zase byl večer, ale červánky hořely dosud plnou září. Byl právě v náladě výjimečně dosti veselý. A tu spatřil znenadání Ji. Přecházela právě ve vzdálenosti několika kroků napříč ulicí nehledíc naň. Byla to Ona ! Dobře osvětloval Ji svěží červánek ! nescházely ani dvě malé bradavky na levé tváři. Tentokrát ulekl se jen málo - a okamžitě zamířil za Ní. Vtom však stanula již před strážníkem na křižovatce a dala se s ním do řeči.

Sider poodstoupiv čekal. Dosti dlouho trvalo, nežli strážník zsalutoval. Kvapně dal se Sider za Ní, kvapně odcházející. Tu zmizela mu za vozem elektrické dráhy. Dal se do běhu, málem by jej byl přejel automobil, vozem tím zacloněný. Když se za okamžik z leknutí svého probral, už Ji neviděl. Věřil se mezi spoustu vozidel a lidí, kam zmizela. Celá jeho duše proměnila se v oči. Marně! Byl by se rozplakal zoufalým vztekem. Tu vzpomněl si na strážníka.

Přiběhl k němu divoce. "Nyní právě mluvila s vámi dáma modře oděná, velmi bledá, s bradavičkami zde, že ano?"

"Nu jo; a co má bejt?"

Opravdu !" zvolal radostně. "Tedy byla skutečná?"

"Mmm - mmm," a strážce vypouklil oči přísně a hloupě.

A co vám chtěla?"

A je jim něco do toho?"

"Ó je, drahý pane !" A dal policistovi tři dukáty. Ty byly ovšem dostatečným důkazem, že mu do věci něco je. A dověděl se, že dáma se tázala, kudy se přijde do "Skalní ulice", že sdílně se svěřila, že je v městě cizinkou, že v té ulici několik dnů bydlí, ale nemůže ji teď nalézt. - Na otázku Siderovu, nebylo-li strážníkovi při pohledu na Ní divně u srdce, zavrtěl strážník s otevřenými ústy hlavou a povážlivě soucitně jí pokyvoval, když štedrý pán odcházel. -

Ale Sider věděl zcela určitě : v okamžiku, kdy řtil se naň automobil, spočinuly ještě nadehvězdne zraky Její ve zrácích jeho, ne strašidelně už: vládně, úsměvně, lákajíce, líbajíce, zvonivě zvouce. Rozjasnila jej jistota, že Záře jeho dlí dosud na zemi. Viděl teď vše v nejkrásnějším pozemském světle. "Žije má dívka! je nanejvýš podivná, vládne, spolčená s mou láskou k Ní, mystickými schopnostmi ! a miluje mne, miluje !" V tom trojím byla teď jeho víra. "Ona dá mně teď konečně ztracený cíl, vyplní mou prázdnotu, život mně dá !" . . . Nikdy dříve nebyl tak šťasten nebyl tak čilý, tak lehký, tak božský ! Příští dny nynaložil na to, aby Ji ve Skalní ulici našel, více energie, než na cokoli dříve v životě svém. Zapomínal na hrdost a stud při svém pátrání. Od sklepů až k půdám, ano ze sklepů až k holubníkům prošel systematicky každý dům ulice, vnikl i do mnoha bytů, kdekoho i na ulici se ptal, ví-li něco o bledé dámě s bradavkami. Konečně pokřikovali za ním kluci : blázen ! blbec ! Skalní ulice byla dlouhá; byla -

mimochodem - nazvána tak proto, že podél ní tyčily se vápencové skály. Tři dny trvalo, než ji celou propátral. A nic a nic!

Večer třetího dne byl s ní hotov. Jen ještě asi dvě stě kroků dál stálo nízké stavení zcela o samotě. Viděl, že je chudobné, skoro černé, zpuchřelé. "Tam přece nemůže bydlet Ona; ale pro všechno, když už jsem všechno prohledal, podívám se i tam."

Staveníčko přímo se opíralo zadkem svým o vy soké skalisko, rozervané, jako by se byly části jeho dříve od sebe odtrhaly. Bylo jednopatrové, děsně zpustlé. A když teď Sider, stanuv před ním, ve večerním soumraku na ně popatřil, ustrnul. Bylo úplně podobno, ba totožno s tajemným domkem v Cortoně při ústí rokle pod skalou, visící nad ním jako Damoklův meč; jako by bylo jeho dvojníkem . . . Půl hodiny seděl na mezi proti domku. "Zde, zde jen může Ona bydlet . . . Ale fuj ! Pouhá to náhoda ! Pomalu viděl bych ve všem jen přízraky ! Je třeba už jednou se z toho vymanit! Neboť přízraky a víra v ně odporují Vůli! Ne "zevní svět" - ten je vždy ochočený a vůli služebný: přízraky zabíjejí Vůli! Pojd'me se tam podívat !"

Byla už noc. Sider pokročil k domu, pohlédl naň poznovu - zachvěl se celým tělem . . . "Ne, dnes už ne ! nesnesl bych to. Nohy se mně třesou, že sotva stojím. Prokleté fyziologické věci ! Zítra, za vlídného jitra!"

Vrátil se domů, ulehl ---. Ani nevěděl, jak se to stalo, že octl se náhle před tajuplným domkem.

Automaticky vešel do něho. Prošel rychle zcela tmavou přízemní chodbou, zcela jistým krokem, ani sirku nerozžehnuv; jako by byl kráčel svým vlastním domem. Vystoupil do prvního poschodí, rovněž úplně tmavého. Sáhl - a držel kliku. Octl se v pokoji, zařízeném v opaku k rozedranému zevnějšku baráku nápadně elegantně, podle všeho v ložnici. Úplněk hleděl naň oknem skoro oslnivě; ale nebylo to jeho světlo, co linulo se z něho v duši jeho, slova to byla: "Znáš mne? vždyť mne znáš přece dobře ! jen se rozpomeň !" Rozhlédl se lépe. Hle - po kobercích roztroušeny byly kameny, cihly, kusy dřeva - a manželská postel v rohu byla úplně rozbita; velký balvan trčel mezi jejími troskami, zabodnut v podlaze. Přistoupil blíže, zvědavě a naprosto klidně, a spatřil mezi troskami mladou ženu v košili. Tvář - samá krev, nos rozmáčknut, úplně krví oděny obě nohy. "Co se to asi stalo?" řekl si ; "zdá se mně, že bych to měl vědět . . . , jak jsem to dnes hloupý!" Luštil si záhadu tak chladně jako obyčejný rebus. A dívka se zatím slabě hýbala, stenala, ale oči neotvírala. Náhle si uvědomil, že mu to shora studeně číší na hlavu. Popatřil vzhůru : strop byl proražen ; několik hvězd a silueta skály hleděly otvorem. "Aj, aj ! i podívejme se . . . ; ale pořád nic nevím; především však je nutno odnésti zraněnou k lékaři." Chopil se jí, a tu cítil, že se mu ruce boří nějak hnusně do jejího masa. Pohlédl na své prsty, byly obaleny hnědě červeným prachem silně páchnoucím. "Aj, aj !" řekl si pokojně a bujně stiskl jí stehno. Rozdrolilo se v hrudky odporné masy. A tu temná hrůza náhle v něm vzplápolala, - měsíční záře změnila se rázem ve světlý vichr naň se řítící, ten přešel v jakýsi černý nejstrašnější uragan - tiše nehnutý uragan Věčnosti, a v tu chvíli žena otevřela oči. - Ona! . . . A myšlenka vyhrměla v něm, tak nestvůrná, tak strašlivá, myšlenka ze samého srdce šíleného Všetajemství - myšlenka, jejíž jen slabý vánek dovede roztrhnout bídnou dušičku člověka lépe než dělová koule pavučinu -

Ale nebylo dosud Siderovi souzeno opustit sekundu věčného Svého života, které mikrob, říkající si „člověk", říká život. Cizí, providenční síla vyhodila duši jeho v posledním okamžiku z dosahu Nejděsnějšího do sféry povrchnosti a zaslepení, které říká se bdění. A spatřil světélko lampičky vedle lože svého, spatřil v nástěnném zrcadle sebe, z podušek vztyčeného, se zježenými vlasy, bílého jako ty podušky.

Následujícího dopoledne tam vešel. Když za sebou zavřel domovní vrata, stál v úplné tmě. Rozžehl zápalku; opodál byly dveře, stanul před nimi, naslouchal.

Hluboké ticho. A náhle cítil, jako by se něco v něm bylo otočilo . . . Stál dále v letargii, dlouho-li, krátko-li, nevěděl. Tu slyšel z vnitřku slabý, slabounký šelest, jakoby velmi vzdálených šoupavých kroků. Šelest rostl, kroky se blížily, dlouho, jakoby za dveřmi tajila se ohromná řada pokojů. Zděsil se, chtěl prchnout, tu zazněl z vnitřku děsný, chrastivý smích, který jej přimrazil k zemi. A pomalinku, jako rafie na hodinách, otevíraly se dveře, a stejně pomalu sunula se z nich žena, s hořící svíčkou v ruce. Byl ohromen spatřiv její tvář. Zdála se být dvoustoletá, mrtvole zdála se náležet, ale nebylo to jen to, co jej ohromilo -

Posvítla si naň, a znovu zachrastil nelidský smích. "Hoj, panáčku hezký, neboj se, neboj ! znám tě, proč jsi přišel, vím, čekala jsem tě. Přišel jsi za modrou dámou, vid', vid'?"

"Ano, s dvěma bradavičkami zde - je tady?" "Byla tady, celý týden tu bydlila, hezké od takové dámy, že vzpomněla si přece zas na starou Barboru. Včera odjela, ale cha, cha! nechala tu pro tebe fotografii a na ní několik slov; sama je napsala, panáčku hezký, sama, chacha!"

Pro mne? Jak víte, že já to jsem - - "Chacha, popsala tě mně, ale to bylo zbytečné, zbytečné ! I kdyby to nebyla učinila, věděla bych to ! stará Barbora ví všechno."

"Ona je tedy - živá?"

"Chacha, všechno je živé, hlupáčku! Tak tady to máš, tady."

Vyňala z kapsáře obálku, dala mu ji. Četl na ní své jméno, otevřel ji. Podobizna byla originálu úžasně, neuvěřitelně podobná; a na rubu jejím četl:

Na shledanou v červnu na Jelení Hlavě ! Orea." Orea! . . . Kde už to sladké jméno slyšel? . . . A náhle zazdalo se mu, že je kdysi šeptal sám a - zde, v tomto strašném domě . . .

"Má tě ráda, panáčku," chrochtala bába a chechtala se, "ale měj pozor, aby tě tygřice láskou nerozsápala. Železným bičem strašně jsi ji ťal, a ona nezapomněla, nezapomněla."

"Co to mluvíš? Kdy že jsem -? Já že Ji -? Snad ve snu -?"

"Ovšem že ve snu. Všecko je sen, chacha." "Ona se mně chce mstít?"

"Chce tě milovat, ale neví, že bude moci jen potom, až budeš potrestán, až účty vaše budou vyrovnány. Jdi už, panáčku, dost jsi se dověděl, jdi za svým osudem, osudem, chacha !"

"Počkej ! Mohla bys mi ještě ukázat první poschodí ?"

"Ale co bys tam viděl? Ty balvany jsou už dávno odklizeny, dávno."

"Balvany? Jak to víš? Sním nebo šílím?" "Sníš i šílíš, panáčku, a taky bdíš a dobrý rozum máš! Všechno má každý člověk. A jdi už!" A pomalounku otáčela se k odchodu.

"Prosím tě, řekni ještě, kdo je to vlastně ta Orea!" vzkřikl, jednou rukou ji uchopiv za rameno a druhou strkáje jí spoustu dukátů do ruky. "Moc, můj panáčku, moc se ptáš! tři roky počkej, uhlídáš! Schovej zas plíšky ze zlata! k čemu jich mně? Cha cha cha !"

S děsivou pomalostí odploužila se zpět do jizby. A Sider, duši maje v chaos proměněnou a přece tak šťastnou, vyběhl z nejčernější noci, oslněn, do plné záře dopoledního slunce.

Zůstal před domkem stát. Neviděl, neslyšel, nemyslí. Jak dlouho? . . . Konečně vyburcovala jej rána do tváře.

"Blázen ! blbec ! blboun !" zaslechl teprve teď řev kluků, obstupujících jej zpovzdálí; jeden z nich byl jej právě trefil do hlavy koulí koňského trusu. -

"Nebylo tohle vše teď zas jen sen, jako v noci?" děl si, sedě v ujíždějící drožce, kam se zachránil před řvavým houfem trpaslíků, pronásledujícím ho. "Oh, zda se to dovím kdy? Ale - vždyť přece - proboha . . ."

Nikdy dosud nebyl tak rozčilen jako teď, když si sahal do náprsní kapsy. "Nebude tam, jistě, že ne!" šeptal ci mezi cvakajícími zuby. Nic tak pomalu v životě nedělal, jako teď, ledyž otevřel tašku -

Zavýskl, až se kočí na kozlíku otočil . . . Ohromující krása dokonalého portrétu zahřměla mu vstříc; měl přišerně určitý dojem, že Orea skutečná sedí proti němu. A líbal, líbal Její ostré, tak podivné písmo . . .

"Žije! byla to skutečnost!" jásal si, ujížděje ulicemi stále živějšími. "Konečně mám důkaz ! něco reálného od Ní!.. Ale nesním snad i teď ještě? Však - nesmysl, svůj nynější stav nerozeznat od snu? lehčí by bylo, nerozeznat tamhletu kočku od citery!" Znovu vyňal podobiznu. "Mám ji stále! - a maje ji, jsem bohatší nad všechny krále světa! Oh! s tímto obrázkem a s tímto písmem budu povždy šťasten! .. Ona žije! a mne miluje . . . A všechny děsné podivnosti celého mého románu činí jej pouze krásnějším a svůdnějším. Kdo může se pochlubit podobně fantastickým, poetickým románem lásky jako já? . . Vše nejasné se rozjasní, v červnu . . . Dnes máme teprve 23. května - nedočkám se . . . Nesnesu toho štěstí . . Vše je dobré a krásné. Do Cortony, Oreu má, Oreu ! - -"

4.

Už prvního června vystoupil Sider na nádraží cortonském, ve dvě hodiny odpoledne. Byl jeden z těch

vzácných, příšerných dnů zestárlého jara, kdy celé nebe zakryto je jednolitým oblakem, ne dost hustým, aby slunce úplně zastřel, ne řídkým dost, aby mu ponechal matnou aspoň zářivost : jest jen trochu světlejším mráčkem. Nebe poušť, země, nepopsatelně příšerně zbarvená, poušť, vše slavnostně, dusně, dusivě, děsivě mrtvé. Příšerný na rovině, příšernější je den takový v horách. "Hu, pěkně mne vítá Jelení Hlava," zachvěl se, "jako pohled hrůzou zabité mrtvoly. Co to z ní dnes ke mně jen mluví? . . co obludného vlétlo mně z ní studeně do duše?" A cítil tajemně, ta tam že je radost posledních dnů, že vtrhne na místo její trvalá hrůza a neštěstí že stojí na prahu nového období.

Ubytoval se v hotelu. Unaven cestou ulehl a usnul. Probudil se teprve za soumraku, v náladě tupě chaotické.

"Dnes - půjdu již jen do oné restaurační zahrady," rozhodl se. "Zítra - podívám se do černého domu v rokli. A pozítří - na Jelení Hlavu. Ano, tak."

V zahradě spatřil cortonského lékaře, s nímž za loňského svého pobytu zde několikrát konversoval - muže inteligentního s onou specifickou inteligencí lékařů, která má, v nejdůležitějších směrech, blíže k idiotství než omezenost, - a poněkud zhovadilého. Přisedl k němu, silně a pilně pijícímu a své tloušťky užívajícímu. A hned zavedl řeč na téma, které jediné jej zajímalo.

Dnes mohu vám něco raportovat," řekl doktor, "paní Errata S. sedí už přes rok v blázinci." ,
A jmenoval město.

Siderem něco zachvělo. Tušení, že i jej něco takového čeká? pocit, že osudy jeho a její jsou mysticky spjaty? Či soucit i láska? Nikdy mu Errata nebyla lhostejna, třebaže city k ní nedaly se přirovnat k lásce k Orey. Ač měl dříve i chvíle, kdy se mu zdálo, že miluje ji i více než tu, jejíž obraz teď nosil v náprsní kapse. "Vskutku? . . . A co mně můžete blíže sdělit? Prosím!"

"Před několika měsíci dostal jsem přípis od tamního psychiatra," doktor si odplivl, "jenž ji léčí". Žádal mne o dobrozdání ohledně jejího duševního stavu. Slyšel z úst bláznivé, že byla u mne před dvanácti roky párkrát na poradě stran svého "nervového rozrušení", a právě tenkrát prý choroba její započala. Odepsal jsem, že paní S. trpí na dementia praecox. Ten člověk s tím však nesouhlasil, a dal mně, idiot, mezi řádky vědět, že na dementia praecox trpím daleko spíše já. Takovéhle subjekty má naše věda ve svých řadách, fuj !" A vylil do sebe rázem velkou sklenici.

"Tenkrát že choroba její vznikla? A můžete mně říci něco bližšího o tom?"

"Podle toho mého pana kolegy, kreténa, je toho příčinou, že se ta ženská direktně zamilovala do jakéhosi jiného ženského individua. Ale láska byla, cheche, velmi nešťastná, neboť paní Errata měla před svým ideálem větší hrůzu než erotické požitky s ním. Ale to všechno jsou jen symptomy dementiae praecox, to nahlédne i ten kretén."

"Vídala Errata svou milovanou i od té doby, co byla s ní zde viděna?"

"Copak já vím, človíčku? Vlastně - ten idiot mmm, že ji často vídala ha- haculinačně. A to je zas jen dementia praecox. Ano - a pak - ano, pak i o vás také často mluvila. Snad se do vás zamilovala, cheche, můžete se jít tam oženit."

"A víte něco bližšího o té druhé?"

„Copak bych věděl, človíčku? Ale já vím všecko.

Mmm, co jsem to vlastně chtěl . . , o ní se tu mnoho mluví, ovšem samé babské tlachy. Povídá se o ní, že je to -"

"Pane doktor, pane doktor," zaječel tu hlas ženy, pádící sem, "prosím vás, pojd'te k nám, rychle, můj muž umírá, spadl se skály, má hlavu celou rozbitou !"

Aby do toho všichni čerti!" zablábolil doktor, sahaje pomalu po sklenici. "Ani okamžik nemá člověk oddechu ! Vzpomene si a spadne. Tak pozdě večer, kdyby si tu legraci udělal aspoň ráno!" Vyprázdnil pomalu svou sklenici. "To se jistě ožral, že jo?"

"Ba ne, ale jen proboha pospěšte, pane doktore ! Snad přece jen neumře -"

"Vo - vosobo - netahejte mne za rukáv - já - co jsem to chtěl? Hej, sklepníku, zaplatím vyúčtujte dnes - za celý týden!" Vstáváje silně se zamotal. "Já už - herdek -"

Sider hodil na stůl několik zlatáků. "Zaplaceno - stačí te?" Uchopil doktora pod pažďím. "Pojd'me rychle. já půjdu s vámi. Snad mohu býti trochu nápomocen - studoval jsem nějakou dobu medicinu."

Vy - medicinu, vy kreténe? Cheche !" Zavrával, že jen stíží to těžké těleso Sider udržel a vlekl je k

východu.

"Můžete mně," použil ještě příležitosti, "jedním slovem říci, čím je podle povídání zdejšího obyvatelstva ta tajemná dáma?" "Coura je! A vedle toho je to halucinace, to jest nexus - vlastně pexus polaris, vlastně solaris všechno jsem, herdek, zapomněl, dementia praecox. Gaudeamus igitur -" dal se do řevu, vymanil ruku svou ze svírajícího ramene Siderova, zapotácel se a praštil sebou jak dlouhý tak široký.

Sider odběhl sám s naříkající ženou ke zraněnému. Ten byl již mrtev.

Noc byla plna strašných, pekelných snů. Ráno s temné oblohy přšlo. O desáté odebral se Sider do rokle. Byl v náladě chorobně ponuré i rozčilené až k lekavosti. Včerejší hovor zanechal v něm neurčitý děs, který nedovedl si dostatečně odůvodnit. "Vždyť přece nic určitého ten opilec mně nesdělil, vyjma cennou ovšem zprávu, kde mohu Erratu nalézt. O Orey vím stejně málo jako kdýdříve. Ale dopoví mně to dnes večer jistě nemůže být lékař den co den tak opilý." Při pohledu na černý domek zalomcoval sebou zas nad jeho podobností, podobností ne dvojčete, ale dvojníka, s budovou ve Skalní ulici. Ale zde visela skála přímo nad domkem, - několikátunový balvan hrozil, že co chvíli naň svisle spadne. "Nechtěl bych tu bydlet," otrásl se poznovu. A bylo třeba velké síly vůle, aby vstoupil. Tentokrát nechal dveře za sebou otevřeny. A spatřil touž chodbu, kterou tehdy viděl ve světle Barbořiny svíčky. I dveře napravo na téže místě.

Stanul. Neodvažoval se na ně zaklepat. Ticho ; jen jemný šelest deště a stále sílící bušení srdce . .

"Uslyším zase kroky, jako z pokojů nekonečně vzdálených blíž a blíže šileně šustící? . . ."

Ne. Náhle pootevřely se dveře - stařena. Něčím připomínala Barboru - ale nebyla to ona - ani tahy svými, ani svým věkem. Byla sice velmi stará, devadesátiletá na pohled - ale neměla ničeho z paradoxně transcendentální živé mrtvolnosti báby ze Skalní ulice.

"Co si přejete?" ptala se hlasem dosti ještě zvučným.

"Co, cože? Ach - ano, nebyl by tu pokoj k najmutí?"

"Je, je; a ne jeden, ale dva. Ale nikdo sem nechce, měl byste kuráž?"

"Proč kuráž?"

"Protože se říká, že tu straší. A protože skála visí zrovna nad domem. Ale my se nebojíme, čeho by se tak staří lidé ještě báli?"

"Kdo tu bydlí ještě mimo vás?"

"Má matka."

"Vy máte ještě - matku?"

"Mám, zázrak to boží. Nevím, čím se provinila, že ji Bůh tak dlouho k sobě nepovolává. Je jí 137 let a mně -"

"Mohl bych ji vidět?"

"I můžete. Ale neradím vám to, budete ji vidět pak po léta i ve snech. Už dvacet let leží, nemůže se pohnout, je slepá, hluchá a nemluví, jen stále chroptí. A ne a ne umřít."

"Ved'te mne k ní!"

Odvedla jej kuchyní do vedlejší světnice, temné jako za soumraku. A Sider spatřil - známou ze Skalní ulice. Ale zdála se mu teď ještě strašnější než tehdy; skoro šly naň mdloby.

Její slepé oči upřeny byly skleněně do stropu, tichý a děsný chropot vycházel stále ze široce otevřených úst . . A ten sílel pomalu a sílel, stával se podobným slovům, - a náhle zavznělo zřetelně :

"Jsi zde konečně, d'áblův synu? Tedy přece jsem se tě ještě dočkala, chacha, chacha! Bud' proklet, proklet, krvavý pse!"

"Ježíši Kriste, po dvaceti letech zase mluví," sepjala dcera ruce.

"Proč mne proklínáš?" tázal se křečovitě pevně.

"Ona neslyší."

"Protože jsi zabil mou dcerušku, lotrů všech lotře! mé sladké dítě, které jsem odkojila. Čekala jsem tě, čekala dlouho, konečně tě zas vidím. Proklet bud' na věky, zmetku Satanův! Ha, smrt kvačí už k tobě, černý je soud Boží! Rozdrcen budeš, rozdrcen jako ona, má dceruška -"

Při těch slovech, vzkřiknutých hlasem nadpřirozeně silným, škulba sebou prudce, její - ne tělo, kostra jen, povztyčilo se, - a se strašným zachroptěním padlo nazpět...

"Zázrak!" klesla dcera na kolena. "Dvacet let rukou nepohnula, nepromluvila, slepá je, - a teď před vámi

- - Člověče, ty jsi vrah, odejdi !"

"O jaké dcerušce jsi mluvila? Nevím nic! Mluv!" řekl velitelsky, ač se mu v očích tmělo. Ticho.

"Bylas to ty, kteréś mně dala ve Skalní ulici podobiznu Orey?"

Ticho. "Proboha, ona už nechroptí - ona snad umřela!" vzkřikla dcera - sklonila se nad lože. "Nedýchá už!" zaječel divným hlasem. "Tys ji zavraždil, jako tamtu, mordýři ! - Ó, má drahá maminka !" zavyla nepřírozeň po chvilce. "Kterou "tamtu"? nevím nic . . "

"Já také nevím, ale maminka to věděla ! Bůh z ní mluvil ! Pryč odtud, Beliale ! Pomoc, vrah !" Sider vyběhl potácivě ven. "Vrah, vrah!" ječelo to za ním. "Zabil mou matku ! Chyťte vraha !" Ale černý domek stál o samotě, blízka ulička byla liduprázdná . . . Konečně přestaly Sidera výkřiky stařeny pronásledovat.

Delší dobu pobíhal Cortonou nazdařbůh, než byl schopen jasnější myšlenky. "Příšerné! neuvěřitelné! Cítím, že stále více propadám babské víře, že pekelná moc jakási drží mne ve svých osidlech. Začínám mít nefalšovaný strach - a vskutku mám teď chuť - nechat toho všeho a opustit ihned toto prokleté hnízdo. Ale - ne! jaká by to byla zbabělá ukvapenost! -"

Ale přes to silně kolísal. A nebylo to jeho odhodlání, co přivodilo rozhodnutí.

Brzo si uvědomoval, že se všude tvoří hloučky lidí vzrušeně debatujících. A zaslechl slova: "Vražda - stará Barbora - uškrcena - vrah neznámý cizinec - utekl - policie a četnictvo už pátrá -"

S počátku bylo to Siderovi k smíchu. Ale ten brzy jej přešel. "Hrome, je jisto, dopadnou-li mne teď, že budu zatčen. Pustí mě sice brzo ale je to tak jisto? Víme přece, jak to u soudů chodí. Snad si ve vyšetřovací vazbě kdoví jak dlouho posedím. Ó, dokonce - nedošlo již často k justičním vraždám? . . . Nejrozumnější bude, co nejrychleji prchnout. Ale Orea? . . . Ale - vždyť se sem mohu zase vrátit, červen je dlouhý. A kdybych byl uvězněn na delší dobu, neznemožnilo by mně to sejít s Ní? Ano! Odjedu za hranice, vyčkám, až se v novinách dočtu, že stařena skonala smrtí přirozenou a pak se sem vrátím. Čirý blázen bych byl, kdybych v tom viděl zbabělost." Podíval se na hodinky. "Za deset minut odjíždí vlak, tot' výborné. Nejrychleji!"

Spěchal do hotelu. Ježto jeho zavazadla nebyla dosud rozbalena, mohl jej okamžitě opustit. Hloučky lidí, jež cestou k nádraží potkával, byly stále četnější a rozčilenější. I on byl silně rozčilen, ale teď naprosto ne metafysicky; to však působilo naň blahodárně. Včas dostihl vlak, šťastně vyjel, šťastně překročil nedaleké hranice. Byl teď zatím v bezpečí.

Blázinec, v němž Errata dlela, nebyl od místa, kde Sider přestoupil hranice, příliš vzdálen. "Nejdříve odjedu tam," rozhodl se. "Navštívím ji a zároveň tam vyčkám zpráv z Cortony; dvě mouchy jednou ranou!"

Čtvrtého června dověděl se od správy blázince, že Errata je nezhojitelně duševně chorá, že její šílenství vykazuje sice tu a tam lucida intervalla, ale že naopak často propuká v záchvaty zuřivosti; příčinou že je především "pochybená výchova" výstředními rodiči a časně vštípená pověřivost. A že je absolutně nemožno, aby s ní mluvil.

Několik zlat'áků na dlani dozorcově učinilo samozřejmě absolutní nemožnost možností. A téhož dne vešel Sider do cely Erratiny.

Seděla na křesle, přibitě k podlaze, přivázána k němu, ruce spoutány. Hleděla ztrnule do stropu; na Sidera nepočetla. První jeho myšlenkou bylo, že byl uveden k pacientce jiné. Tehdejší krásná dívka vypadala na první pohled skoro jako stařena. Tváře děsně zhubené, proryté ne tak vráskami jako utrpením; jejich bělost zežloutlá - jako pozdní jarní sníh ; oči zároveň povyháslé a při tom svíjející se stálým děsivým kmitem, vlasy většinou už bílé. Ale při bližším pohledu ji poznal, něha zaplavila mu teple duši; přese všechno byla ještě dráždivě svůdná, ba snad více než dříve, zidealisována velkým utrpením. Milostivá paní," započal. Dozorce stál doposud za ním.

Pohlédla naň, tahy jejího obličejce počaly se zmítat, provazy na zápěstích napínat. A vybuchla v něco, co zprvu zdálo se chechtotem, pak - byl to zděšený řev.

"Pane - nejde to, pojd'me," uchopil jej dozorce za rukáv. "Já mám - tentononc - odpovědnost -"

"Co jsi zač," vzkřikla spoutaná, "jsi můj miláček, nebo - strašidlo? Ne, tys můj miláček, ty mne vysvobodíš z drápů těchto halamů," - zavzlykla a povznesla loket k očím . . - "Ale ne, ty jsi strašidlo, Ježíš Maria ! Ty halamo, vyhod' toho pána, protože je to pouhý přízrak!" "Opusťte nás," řekl Sider

velitelsky, a zlato zalesklo se na dlani dozorcově. Ten odešel.

Sider přeřízl pouta Erratina. Přes to zůstala dlouho nehybně sedět, pak vyskočila a s jásotem zavěsila se Siderovi na šíji. "Tys můj spasitel, ty mne zachráníš před nimi i před - Ní ! . . Ty nevíš, co jsem vytrpěla! nebojím se pekla, byla jsem v něm, jsem v něm! Miláčku, já nejsem blázen, já jenom trochu blázním. Ti halamové připravili mne teprve tady o rozum. Než jsem sem přišla, byla jsem sice taky už blázen, ale jen cítím, ne rozumem. Byla jsem zoufalá k šílení, má duše svíjela se celá jako plamen ve vichru, ale přísahám ti, že mé myšlenky nikdy se nepomátly ; nikdy jsem nepovažovala a ani teď nepovažuji sebe za zmičko pšenice, jako jeden učenec, který nevycházel nikdy na ulici ze strachu, že ho holubi sezobou; a teprve to je pravé šílenství. Též mně se ovšem pojmy začínají někdy plést, ale obvykle jsem docela při rozumu, že se tomu až divím, po tom všem, co se mnou dělali. Věznili mne, poutali, mrskali do krve, ledové sprchy - hlad, nečinnost, a co nejhoršího, jejich blbé řeči, theorie, experimenty. Ale teď, cítím, nadešla hodina spásy. Ó, miláčku můj, jsi to ty, ty tenkrát v neděli v zahradě? Tenkrát jsem se do tebe trochu zabouchla, hihhi."

A odtáhla jej k loži, strhla ho na ně a líbala jej divě. A on ji též. Zdálo se mu klamavě, že líbá Oreu, - a nikdy nebylo mu tak bolestně, slastně, slavnostně. Jako by zapomenuté Všetajemství s rachotem přátelsky před ním se otevíralo. A bylo zapotřebí silné síly vůle, aby se vzb chopil. Ale v témže okamžiku vzb chopila se i Errata. Vlasy jí vstávaly, tvář její stávala se inkarnovanou hrůzou. "Ona, hle tam! Orea! Zas už, pro boha živého !"

Popatřil, kam její ruka ukazovala. A užířel, jak v koutě cely vlní se něco jako bělošedý sloup páry, jak bere to na sebe pomalu podobu lidského těla, - a jižijž se mu zdálo, že rozeznává tvář Její. Nenadálá hrůza zachvátila jej a on, nevěda proč, máchl rukou v divém rozkazu. Vidění zmizelo.

"Už je pryč," šeptala Errata klesnuvši na podlahu . . "Ona mně tebe nepřije, Ona je - žárlivá -, chichichi, - potvora z moře ! Ale panáčku, já Ji mám vlastně radši než tebe. Hernajs, ta ti umí líbat, líp než ty, Honzíku ! Proto jsem přišla do blázince. Proto, že jsem říkala, že Ji vidím; a oni Ji neviděli. Proto přijde každý slušný člověk do blázince, že vidí něco, co ti druzí slepci a blázni nevidí. Kdybych byla aspoň řekla, že mám "halucinace", hihhi, nebyla bych přišla do blázince, ale byli by mne možná udělali doktorkou. Ale já byla tak hloupá, že jsem jim říkala, že to, co vidím, je pravda, a to ti blbci neodpouštějí. A od té doby je má kůže víc modrá než bílá ; podívej se !" Vyhrnula si sukni. Byla to pravda.

Posadil ji na lože. "Chci jít s tebou životem," řekl upřímně. "Budu tě chránit před lidmi i před fantomy, anebo padnu s tebou."

"Ty by sis mne vzal? Ale koukej, jak vypadám! Já to ani nevím, ti halamové nedají mně sem ani zrcátko! Prý bych z toho bláznila ještě víc, - ale řekni, co je žena bez zrcadla? Já vím, že vyhlížím staře, ale jsem jistě mladší než ty, je mně teprve šestatřicet."

"Errato má, vypravuj, co bylo tenkrát před dvanácti roky v Cortoně ! Všecko, i svůj další život ! Ale stručně a věcně, že ano, drahoušku?"

"Ano! Ted' se cítím docela rozumnou, a vůbec byla bych vždycky vzorem rozumu, kdybys byl stále u mne. Ale jakmile některý z těch ničemů sem jen vkročí, - já nevím, proč to: něco ve mně příšerně zavíří, a já žvaním nesmysly. Když mne nevidí, nemohou vědět, jak jsem moudrá, když mne vidí, nemohu za to, že jsem nemoudrá. Spravedlivě vzato, nemohu jim to ani zazlívát, že?" "Naopak: to jediné, co nutno lidem zazlívát, jest jejich pitomost. Vypravuj, drahá !"

A Errata vyprávěla, teď zcela jako normální člověk, místy vesele i úsměvně. Ted' mu i vykala. Ale on, rozechvřen ještě nedávným polozjevem Orey, naslouchal s rozčilením, jakého osud v životě nepoznal.

"Ted'," cítil, "ted' rozřešuje se děsná hádanka mého života. Vše dosud bylo jen přípravou k této chvíli."

"Dříve jsem Ji nikdy neviděla, než onoho mokrého, rudého večera v úžlabině. Toulala jsem se poblíže městečka, zcela pohroužena ve sny. Naprosto, zázračně náhle stála přede mnou. Nikdy jsem se tak neulekla. Tázala se mne hlasem, tak hedvábně dunícím jako vzdálená řeč modré večerní bouře na něco zcela obvyklého. Odpovídala jsem jako idiot. Ale byla tak roztomilá, že jsem se brzo dosti vzpamatovala, a dokonce nalezla i odvalu nabídnout Ji - nevím proč -, že Ji kousek cesty doprovodím. Přijala s čarovným úsměvem a náhle mne poloobjala, a ač to mnou prochvělo jako políbení tygra, od té chvíle byla jsem do Ní zamilována. Ale už za minutu potkaly jsme vás . . Myslím, že byla bych se při prvním pohledu na vaši tvář vrhla vám v náruč, kdyby Ona nebyla se mne lokty svými dotýkala . . .

"Zapotácel se, když na vás pohlédl," řekla jsem Jí, sotva jsme vás minuly. Zná mě - nevěda," odvětila lhostejně, "má špatné svědomí, je to největší ničema na světě." Ale vím určitě, že Její bledá tvář zbělela jako křída, myslím dokonce, že jsem slyšela strašidelné bušení Jejího srdce, - ale snad vycházelo to jen z mého sluchu, nebo snad ze srdce pralesa - nevím. Neměla jsem odvahu tázat se dále. Bylo mně, kvapem, stále nevolněji. A jako by to vycítila, rozloučila se za chvíli se mnou. Ó, jak jsem si oddychla, když jsem se octla v restaurační zahradě, mezi přívětivými lidmi ! A celou noc příšerně nepřetržitě jsme se spolu líbaly, plakaly, a proměněny ve dvě nestvůry, se požíraly.

Po druhé střetly jsme se onoho nedělního odpoledne ; zvláštní, že po každé spatřila jsem Ji tenkrát, když vy jste se měl s námi zakrátko sejít. Seděla jsem na kraji lesa, poblíže onoho restaurantu, čtouc a poslouchajíc hudbu. Náhle padne mně na stránku knihy, sluncem ozářenou, stín, tak bezedně černý, jak žádný stín jsem dosud černý neviděla. Ona! Ale neulekla jsem se už tak silně jako po prvé; poblíže chodilo dosti lidí a den byl stejně zářný jako ta hudba. Přisedla ke mně rozkošně a jala se mluvit o mé knize a literatuře tak duchaplně, jak jsem nikdy žádnou ženu mluvit neslyšela. Dlouho jsme tak seděly, já byla úplně narkotisována, - a Ona dala mně nakonec políbení . . Od té chvíle - můj osud byl zpečetěn ! . Vyňala jsem také svými rty bonbon ze rtů Jejích. Oh! ale jako bych smrt byla políbila, - a láska má ustoupila hrůze . . A to bylo od té doby základní téma mého života : láska - hrůza, hrůza - láska; jedno horší než druhé. - Byla jsem Jí tenkrát vděčná, když mi navrhla, abychom šly spolu do zahrady. Ale ani tam se má děsná stísněnost nevytratila, - až když jsem spatřila vás . . Ale brzo zvítězila přece jen nad vámi Ona. Zase jsem zavedla na vás řeč. Pravila, že jste hrozný sadista, který se neleká ani erotické vraždy. - Je to pravda?"

"Kdo miluje, je už sadista; a masochista též; tři slova pro touž věc. Ale neprojevoval jsem to nikdy jinak než neškodnostmi. Žil jsem vždy více ve snu než ve skutečnosti. Snad bych měl zárodek talentu k velkorysému sadismu, ale ten se nerozvinul."

"Něco podobného řekla mně pak i Ona: že prý jste dnes na cestě nápravy, dříve však že jste byl - úplná bestie. že to prý kdysi zakusila sama na Sobě."

"Kdysi . . . Snad - ve snách?" pravil, a srdce se mu rozbušovalo. "Ano - děla, že vše je snem - že snem je věčnost. A že jediným hříchem je to, že se ve snu šílí; to prý musí být vyhojeno, k vůli tomu prý žijí všichni lidé a zvířata a rostliny a hvězdy. A plakala při tom, určitě jsem Jí viděla slzy na tvářích. "Miluje ho," řekla jsem si a byla jsem žárlivá. A pohlédla jsem na vás - a žárlila jsem na obě strany . . Ale ráda teď vzpomínám na to tehdejší jaro svých přepodivných lásek . . Ale bylo mně stále příšerněji; ani jsem nepozorovala ve společnosti rozruch, všechny ty zraky upřené s hrůzou na Ni . . . A tu se ode mne odloučila, co nejlíbezněji zase, a já odběhla, abych neomdlela, do smavých lučin . . . A teprve večer, když jsem seděla v jídelně hotelu, řekli mně lidé :

"Oh ! s kým jste to vlastně seděla ! - " "S kým? S kým? S kým?"

"S duchem Jelení Hlavy! Ale vy jste bílý jako sníh -"

"S duchem - Jelení - Hlavy?"

"Ano. Už asi sto roků tam straší! Zjevuje se tam vždy jen v červnu; zpravidla pouze na vrcholu, někdy však i na úbočích; dole v obci byl viděn tenkrát v neděli po prvé, v mé společnosti. Četní lidé po dobu toho sta let, spatřivše Ji, zešíleli děsem nebo spadli do propastí, ježto jim údy náhle vypověděly službu . . . Tak to je tedy ten náš, miláček, chichichi ! . . Neomdlete -"

"Už to minulo !" vydechl Sider a klesl na lože . . "Nejstrašnější ze všeho je milovat strašidlo. Strašné je milovat skutečnou ženu a vědět, že je nedosažitelná, což teprve fantom - což teprve nějakou příšeru pekelnou, která člověka kamsi do černa táhne. Přirozeno by bylo, utíkat jen před ní - a zatím musí člověk létat za ní jako veverka do otevřeného jícnu krajty tygrovité. Nedivím se, že jste napolo zešílela, já snad zešílím docela. Fuj ! Pryč s tím! Ale ta propast budoucnosti přede mnou!.. Víš-li pak, Errato, že - tě teď - skoro ani - nevidím?"

"Miláčku můj, kdo může všechno to znát lépe než já? Snad bude nutno, abych já podírala tebe . ."

Pokračuj !" lomcoval sebou jako umírající. "Oh, jaký idiot jsem dosud byl, tak dlouho zaslepen největším ze všech blbství, kterému se říká ne- pověřivost ! Ale není divu, že se duše proti strašidlům ohrazuje všemi prostředky; dechnutí strašidla usmrcuje jistěji, než všechny mitrailleusy . . Ne každého . . ne nezamilovaného, ne rozum ztrativšího. Blaze tomu, zde i v zázvěti, komu dosud rozum a vůle vládne. Mně

právě ulétly, - ale přiletí zas! Pokračuj!" "Já tomu tenkrát zprvu také nevěřila, jako tomu nevěří dodnes všichni ti ničemové tady. Ale hlava nevěří, srdce věří. A nakonec uvěří i hlava; co jiného jí zbývá?" "Tedy: Oné neděle, proč jsem hned nadobro neodjela, jak si má hrůza umínila? Ale lákala mne Ona, lákal jste mne i vy - ty . . . A zasvitl onen strašný den. Časně ráno, po svém zvyku, vyšla jsem do lesa na úpatí Jelení Hlavy. Přála jsem si Ji spatřit, ale desetkrát více jsem se toho bála. A čím hloub do lesa jsem vnikala, tím více rostl můj strach, až konečně jsem se náhle obrátila, abych utekla nazpět - a spatřila jsem Ji krok před sebou . . . Klesla jsem na kolena. Zdvihla mne a pravila s čarovným úsměvem: "Patrně vám ti hlupci zde všelicos o mně napovídali ! Mám vždy radost, mohu-li lidi tahat pořádně za nos. Pojd'te se mnou vzhůru, vysvětlím vám vše." To řekla tentokrát tak velitelsky, že jsem uposlechla jako loutka; a Ona vyprávěla, že bydlívá vždy v létě v osadě ležící na druhé straně Jelení Hlavy, že, uslyševši o pověsti, že straší na hoře mladá dáma, usmyslila si obyvatelstvo v tom utvrdit a objevovala se tam občas za různých divných příležitostí v divokých úbořech a počínala si tak podivně, že kdekdo se dával s hrůzou před Ní na útěk. "Snad," pravila, "má moje tvář něco přišerného, snad vládnou jistými magnetiseurskými schopnostmi, jak soudím podle pocitů, které jsem tuším, ve vás vzbudila. Ale dáma tak inteligentní jako vy nebude věřit takovým směšným povídkám ; dnes předvedu vám komedii, na kterou nezapomenete, ale k tomu cíli nutno vystoupit hodně, hodně vysoko. - Je libo?" Tázala se, ale jaký v tom byl rozkaz! Chtěla jsem odpovědět: "Odpusťte, dnes nemohu," už jsem to měla na jazyku, ale satanská moc jakási vložila mně místo toho do úst slova: "S největší radostí." Vidouc, že je vůle má ochromena, nenamáhala se již, aby mne více přesvědčovala; a skoro nemluvíce stoupaly jsme vzhůru. 6, těch strašných několik hodin ! Jako pes cupala jsem za Ní; kdyby byla skočila do propasti, byla bych se tam vrhla za Ní. Šlo to výš a výš, byly jsme skoro už pod vrcholem. Ona byla stále mračnější a strašnější - konečně jsem se vzmušila do té míry, že bych byla již řekla: "Ted' se musím vrátit," - v tu chvíli předešla mne : "Odpočíňme si !" a já jako jehně ulehla vedle Ní. Měla ted' stále zaťaté zuby do rtů a tělo Její jako by se bolestí svíjelo. Po chvíli odešla za vedlejší skálu. Cítila jsem se k smrti mdlou jako nikdy dříve, více, než bylo možno vysvětlit únavou a rozrušením; a přece mne údy tížily méně než kdy dříve, jako by byly pozbyly skoro vší své váhy. Ba, mohu říci, že některou chvíli ani jsem sebe neviděla. Konečně se objevila, veselá a jará. "Vzhůru ! Hned to bude !" - a vtiskla mně políbení. A šly jsme k ledovci, zázračně rychle. Údy mé byly stále lehčí, a Ona mne podpírala. Ale zanedlouho jako by mě olovo lil do žil... a i Ona stávala se slabší, zamračenější, a konečně řekla, že půjde za mnou. Divně zněly kroky Její, slabě šeptaly, chvílemi téměř zmlkly; ale dlouho neměla jsem odvahu se ohlédnout. Konečně přece -- - a hrůza! Její postava divně se mihotala, byla průsvitná jako vodní sloup, vím určitě, že jsem skrz hlavu Její viděla skály. Klesla jsem k zemi, vše temnělo kol. A když se zase rozjasňovalo, stála přede mnou jako dříve a smála se : "Čehopak se asi madame lekla?" Řekla jsem jí to. "Přirozeno: omdlévajícímu mihá, rozplývá se před očima vše ; únava, řídký, nezvyklý vzduch výšin, - odpusťte laskavě, že jsem vám způsobila nepříjemnosti, ale budete hojně odškodněna." Smála se stále, avšak utírala si krev řinoucí se z rozhlodaných prstů a rtů. "Jsem ostatně též strašně nervosní, měla jsem také svůj raptus; ale ted' je dobře. Vzhůru!" A já napínajíc poslední síly jsem šla a ona za mnou. Bylo mně, jako by upír nějaký ssál ze mne život. A pak ty kroky za mnou zase zhasínaly . . . Náhlým děsem zachváčena ohlédla jsem se - a neviděla jsem Ji vůbec, ač několik vteřin předtím jsem Ji ještě slyšela, ač místo bylo právě zcela ploché, bez skalních výstupků, bez prohlubní. A tu, šílená strachem, dala jsem se střemhlav dolů na útěk. "Jen běž, běž do své propasti!" zahlaholilo to za mnou, kolem mne, ale ohlédnuvši se, zase jsem Ji neviděla. Dolů, dolů! Tu slyšela jsem stranou váš hlas, poznala vás. Přirozeno, že ve své hrůze považovala jsem vás za jiné strašidlo, které je s Ní proti mně ve spojení. Teprve daleko dole, když jsem viděla, že mne nepronásledujete ani vy, ani Ona, když jsem trochu rozumu nabyla, řekla jsem si : "On je snad jen obětí Její; chtěla mi snad ukázat jeho smrt." A křičela jsem za vámi, abyste se vrátil, nahoře že čeká vás záhuba. Ale vy jste neslyšel nebo slyšet nechtěl. Jsem ráda, že tě tam nezadávila - a ted' pověz mně, co se tam nahoře stalo !"

"Povím ti to později. Ted' řekni ty mně, co se dělo s tebou od té doby; rychle, čas kvapí. Spatřilas Ji pak ještě někdy?"

"Stokrát! Pořád. Říkají tomu halucinace, ale je to teprve pravé vidění toho pravého. Nedovedu Ji už rozeznávat od tohoto stolu, nebo třeba od tebe, viděl jsi před chvílí, že jsem tě považovala za přízrak.

Jen ten činí rozdíl mezi bděním a snem - a sen je totéž co vidění a co smrt - kdo nepoznal ani sen, ani bdění. Ti zde to nepoznali ; proto sedím v blázinci. - Obědvala se mnou, myla se se mnou současně z jednoho umyvadla, zkoušela na mně šaty, jednou ti mně i botky vyleštila - a kolikrát vedle mne spala! Ale nikdo mimo mne Ji nikdy neviděl; tak buď jsem blázen já, anebo - všichni ti druzí. Myslím, že oni ; třeba tu bylo tisíc oslů, nebude z toho větší rozum než z jednoho. Jen ty, ty mně rozumíš! S tebou budu zdráva ! My dva spolu to i s tou Oreou nějak moudře uděláme, vid'? Vždyť můžeme mít spolu i dítě. Budeme šťastni tím více, čím nešťastnější byli jsme dosud; vždy přichází konečně po špatném počasí krásně."

„Miláčku, fakta, rychle !”

"No tak tedy, nezlob se ! Na Jelení Hlavu jsem se od té doby nedostala. Pořád jsem tam chtěla jít.

"Bude to konec utrpení," říkala jsem si, ale neměla jsem odvahy. A co bych tam byla za Ní chodila, vždyť jsem Ji měla stále u sebe ! Tak děsně u sebe! Dovedeš si to představit? Cítíš nekonečnou hrůzu z Ní, řekneš si : "Ne, nebudu už na Ni myslet !" hrůza pomalu mizí - ale tu přichází touha po Ní - "zas Ji užít a umřít" - řekneš si - a užiješ Ji zas a div z toho neumřeš - a tak to jde v jednom kruhu stále a stále. Tajila jsem to v sobě dlouho. Ale pak jsem štěbetala. Moji příbuzní - jsem bohatá - přáli si mou smrt. Zavolali ke mně psychiatra ; vydával se, zaplacený padouch, přede mnou za mého vzdáleného příbuzného. Kdybych mu byla řekla, že mám halucinace, byli by mne dali jen do nějakého sanatoria pro nervově choré; protože jsem před ním vášnivě zastávala své přesvědčení, že jest Orea vyšší, skutečnější skutečností, proto jsem zde. Oh, tohle šílené lidstvo! Ale neodsuzuji je, každá žízalka ví, proč se zarývá do země -"

V tu chvíli otevřely se prudce dveře, vrazil k nim obrejený člověk, s očima blbě rozlícenýma.

"To je on, ten psychiatr, ten zaplacený padouch!" vzkřikla Errata. "Miláčku, Sidere, chraň mne před ním! Hned se zase valí na mne šílení - ta - ta - houska s máslem -"

"Vy ničemo, co tu děláte?" zařval profesor na Sidera. "Který z těch darebů dal vám právo - a ty, zblblá," obrátil se prudce k Erratě, uchopil ji za vlasy a s políčkem strhl ji na křeslo. "Tady je tvé místo, ty zvíře! ..."

Sider byl atlet třeba ne těžké váhy. Profesor dostal takové dva pohlavky, že se svalil na zem a jen slabě sebou škubal. "Nutno prchnout," mihlo Siderovi rychle hlavou. "Ted' nesmím být zatčen. Třeba učinit jej rychle neškodným., aby nezpůsobil povyk."

Bleskurychlá rána pěstí do skráně - a psychiatr ležel tu jako mrtvola.

"Hurá, hurá!" zařvala jásavě Errata a jala se bušit pěstmi do jeho tváře.

"Milenko," odtáhl ji Sider, "musím okamžitě odtud! Jsi provždy má! Naše osudy jsou nerozlučně spjaty ! Společně zvítězíme ! Brzo tě odtud vysvobodím! Nech at' sílí tě zatím naděje! Jsem stále u tebe, slyšíš? A Ona - ten bouřný mrak - změní se nám v milostný, zlatý obláček! Pá !"

Vtiskl jí poslední políbení a vyřítíl se ven. "Jsem šťastna, Sidere můj, ty přijdeš, přijdeš jistě, přijdeš brzo, věřím to !" znělo za ním . .

Ale Sider nevěděl dobře, co ve svém unesení slibuje.

Prchaje z blázince věděl určitě jen jedno : že musí okamžitě odejti. Kam, nevěděl. Vsedl nazdařbůh do vlaku, který právě odjížděl, koupiv si dříve několik nejnovějších žurnálů. Jistě dočtu se ted', že Barbora nezemřela vraždou," děl si, poněkud uklidněn, když se vlak dal do pohybu. "V tom případě - nazpět do Cortony!" Ale v tu chvíli vyvstala v něm ohromivě celá hrůznost Erratiných sdělení . . . "Nebudu k tomu mít síly," cítil. "Dříve byla by mne strašnost celé věci snad lákala, ted' mne jen drtí. Jsem vyčerpán, jsem ztracen." Sáhl tupě po novinách a četl:

"Ke vraždě nejstarší ženy naší vlasti, 137leté Barbory. Lékařsky bylo nade vší pochybnost zjištěno, že stařena byla zardoušena; mimo jiné byly na hrdle jejím nalezeny strangulační pruhy. Zlotřilý, jistě perversní pachatel tohoto neuvěřitelně hnusného činu není dosud dopaden. Jsou však známy podrobnosti jeho zevnějšku" - (následoval dosti správný popis jeho osoby,) "jakož i směr, kterým prchal.

Pravděpodobným cílem jeho cesty bylo městečko N., známé svým ústavem pro choromyslné.

Pohnutkou zhovadilcova činu byly peníze, neboť dle výpovědi Háty, 95leté dcery staré Barbory, zdrcené smrtí vroucně milované matky, zmizel ze zásuvky stolu jistý obnos, jakož i některé šperky. Není nikoho, kdo by si z té duše nepřál, aby bezpříkladný padouch dostal se co nejdříve do rukou trestající

spravedlnosti."

Sider zároveň se musel zachechtat, zároveň prochvěl jím mráz, zároveň pocítil úlevu. Byl zbaven těžkého břemene samovolného rozhodnutí.

"Kam ted'?" pravil si. "Eh, pojedu domů! Ve velkém městě se ztratím nejsnáze. A třikrát viděl jsem tam - Ji. A pak navštívím Skalní ulici : Dvojnice staré Barbory, moudrá žena, dá mně, cítím to, vysvětlení toho všeho. Ano, v ní jsou ted' všechny moje naděje. Vždyť k čertu není pořad ještě zcela jisto, že Orea je - duchem hory. Ač Errata není šílená, k střízlivému posouzení věci má stejně daleko jako já k tomu, abych byl zlodějem u staré Barbory. Ano, tak!"

Uklidnil se značně. - Na nejbližší stanici vystoupil a používaje tu vlaku, tu automobilu, tu koní, tu vlastních nohou, cestuje co nejklikatěji, aby stihatele zmátl, dospěl desátého června ráno do svého města.

Dopoledne prospal, odpoledne věnoval přeměně svého zevnějšku. Než z domu vyšel, vzal k sobě instinktivně všechny peníze, které měl na hotovosti a vyňal z brašničky na dopisy, kterou choval v náprsní kapse, podobiznu Orey. Zahleděl se dlouze na ni a pak vnořil ji opět do brašničky . . . Pak zašel do zapadlé kavárny ; a tam četl:

"Nový zlotřilý čin vraha staré Barbory. Tento zvrhlík umínil si patrně, že bude celou cestu svou dláždit samými nejohavnějšími zločiny. Čtvrtého t. m. vloupal se do ústavu pro choromyslné v N. Přerázl tam pouta, která musila být dána šílené pan E. S., aby nespáchala sebevraždu. Nepochybně učinil tak proto, aby mohl na ní ukojit zvrhlý svůj chtíč. Byv překvapen velezasloužilým učencem, panem profesorem N. N., udeřil jej několikrát kladivem do hlavy a prchl. Nebohá oběť svého povolání, pan profesor N. N., byl jedním z dozorců nalezen v bezvědomí. Tento muž prohlásil, že byl neznámým lotrem chloroformován. Vzhledem k tomu, že jde o zloděje u staré Barbory, je nepochybně, že netvor omráčeného učence okradl, ač ten, utrpěv silný nervový choc a jsa schopen reagovat na vše pouze pláčem, nemůže se rozpomenout, mnoho-li měl při sobě peněz. Ale bohda se přece upamatuje. Šílená E. S. bere všechnu vinu na sebe, tvrdíc, že ona to byla, jež svého laskavého ošetřovatele pěstí omráčila ; absurdnost toho je na bílé dni. Je již známo, kudy ona hyena v lidské podobě z ústavu dále prchala ; pravděpodobně zdržuje se nyní již v metropoli N., a jest jen otázkou několika hodin, kdy bude zatčena." Sider vyběhl z kavárny. Byl v první chvíli zcela bez sebe. "Pryč, pryč odtud, co nejdále, na kraj světa!" byla jeho jediná myšlenka. "Někam do vnitřních provincií Číny nebo do pralesů Ecuadoru . . . jen co nejdále ode vši té hrůzy, at to konečně skončí."

Vskočil do drožky. Ale za chvíli si připomněl, že je zcela nablízku Skalní ulice. Krátké kolísání "Eh zajdu tam ještě!" rozhodl se. "Těch pár minut mne nezahubí, měl bych nadobro Evropu opustit jsa stále ve strašné nejistotě? Ne, cítím, nesnesl bych ji, zešlel bych v cizině! Tuším, že ted' vše se rozuzlí."

Slunce právě zapadlo, když octl se před černým domkem. Od jihu valila se temná mračna stále se blesky nítící a zlověstně rachotící. Kvapně vešel Sider do chodby.

A zase stanul před známými dveřmi. Uslyší opět z dálek strašidelné kroky jako čas příšerně, šíleně se plížící? Ne - místo toho křiky dětí a hubování nějakého basu. Rozžehl zápalku. "Daniel Škopek, mistr obuvnický" - četl na dveřích. Zaklepal.

, Nu jen jdou!" zabručel hlas.

Vstoupil. Kuchyně upravená na ševcovskou dílnu. Čtyři malé děti válely se po podlaze, mistr seděl na verpánku, s tváří, jako by byl právě vypil čtvrt litru denaturovaného lihu. Z vedlejší místnosti vřeštěl vadivý ženský hlas. "A přece jsou ty místnosti stejné jako onedhy v Cortoně," pomyslí si a řekl zmateně : "Dovolte, je zde přítomna nesmírně stará žena, jménem Barbora?"

"Cože?" řekl švec a povstal. "Tady je dycky jenom jedna žena, a je to má žena, jmenuje se Alžběta, a třeba má, bába, už 35 roků, nesmírně stará proto ještě není."

"Ale asi přede dvěma týdny bydlila tu stoletá stařena, a u ní, po několik dnů, mladá, krásná dáma -"

"Ježíšmarjá, zas už!" vzkřikl ženský hlas, a do kuchyně vběhla paní mistrová křižujíc se. Děti daly se do pláče ; hrom zařval, že se domek zachvěl. "A já ti to pořád říkám, Škopku, že tady straší !"

"Tíše, bábo ! Já už mám těch pověr až tak ! Budete držet hubu, fakani !" a zdvihl potěh. "Voni pane, kterej se zdaj bejt entelikent, řeknou mně, můžou-li to myslet vážně, nebo esli přišli, aby si ze mne dělali

blázný?"

"Cožpak stará Barbora nikdy zde nebydlila?" tak se Siderovi nohy chvěly, že, nepobídnut, usedl na lavici. "Viděl jsem ji zde na chodbě zcela určitě."

"Pánbůh s námi ! Já ji také viděla ! Jednou večer, když jsem byla sama doma, ploužila se najednou tady tou kuchyní, tak strašně pomalu, a zašla tam, do ložnice. Když jsem se zas mohla postavit na nohy, běžela jsem tam za ní, a vona tam nebyla; a nemohla votamtud vodejít, protože tam nejsou už žádné dvěře, a vokna byla z vnitřku zavřená. A jiný lidi ji taky viděli a taky někdy takovýho mladýho krásnýho pána a dvě krásný dámy, a ti všichni tři byli prej dycky voblíknutý jako náky hastroši, jako prej se lidi voblíkali za časů císaře Bonaparta. Muži, Škopku, já už tu nebydlím, já tu nechci přijít o rozum, a žádnéj kunšoft nám sem nechce jít."

"Bábo, já ti povídám, di a loupej brambory, nebo ti spravím rozum jináč. Takový blbosti! Já bych myslil, že žijeme ve vosvíceným století, já nejsem žádnéj entelikent, já jsem jenom dělník, ale dycky sociální demokrat, já nevěřím nic - tak už, voni pane, se seberou a zavrou ty dvěře dobře za sebou, at' nám sem neuhodí posel boží -"

Sider stanul před domem. Ze zčernalého nebe řítily se širošire vodopády, svítící sirně v nepřetržitém pekelném světle nebeských plamenů; jako stáda sta lvů řvaly hlasy nebe. Ale je on neslyšel, blesků neviděl, necítil bičování vod a krup . . . "Vše mizí," hučelo mu myslí. "Vše fantom. Ale vždyť mám tu ještě viditelný důkaz!" Rychle sáhl do kapsy, vyňal brašnu, listoval. Podobizna tu nebyla. Znovu prohledával, důkladně - marně! "A vím přece, aspoň tak jistě, jako že ted' hrom třeskl, že jsem ji, odcházejí z domova, mezi listy vložil ! Zmizela i ona, zmizela všechna skatečnost, všečen rozum, vše . . . Pryč odtud, od toho všeho, -- ale kam, ale kam?" A šíleně ubíhal do šíleně svítící, šíleně řvoucí, šílené noci - kam? kam? . . .

5.

A pobíhal zeměkouli. Bydlel ve výšinách Altaje a Kordiller, zapadal v pustiny vnitřní Austrálie, prošel napříč Afrikou. Ne tak proto, aby ušel pochopům : daleko spíše, aby utekl děsné své lásce. Prvé zcela se mu dařilo ; naprosto ne to druhé. Jako Errata, miloval Oreu stále s hrůzou a miloval svou hrůzu a hrozil se svého milování ; a šílel z toho všeho stále více. Ale ted' nikdy už nespátl milenku svou očima, nebyl přistupen "halucinacím" tak jako Errata; tím hloub rozrývala mu jeho nejvnitřnější myšlenky.

Ovládala je úplně; a marné všechno úsilí zhostit se strašné Paní. Marné zevní rozptylování se, marná dobrodružství, marné hony na tygry ; marné opíjení se alkoholem a opiem a jinými ženami. Marné studium, marné divé úsilí, stoicismem, božským hleděním na vše zaplašit Strašidlo, tuto Sudbu jeho života. Jeho paradoxní zítí bylo jen hříčkou Osudu ; Jeho vyvolencem nebyl. I kde vítězil, brzo se vždy dostavila tajemná ochablost; usínal vždy hned na každém vavřínu. Je nejstrašnějším osudem neumět nikdy využítkovat svých vítězství. Vše má svou dobu; ta-li propasena, marno volat mrtvolu z hrobu. Skutečná vítězící síla pokračuje po léta - po celý život na své vítězné dráze - jen tak vybojován může být Boj Života. K něčemu jinému předurčen byl den života Věčného, jímž byl vezdejší život Siderův. Bojoval především s Oreou samou. Smiřoval se s myšlenkou, že jest jen strašidlem, dovedl i zamiloval se do Ní jako do strašidla - a našel právě v tom ohromnou dráždivost. "Bát se přízraku? co je nesmyslnějšího? - co lákavějšího, co svůdnějšího, než milovat jej, líbat, sdílet se s ním o své noci?" Její návštěvy v jeho snech byly někdy to nejrozkošnější, co v životě poznal; třeštil rozkoší sto dnů někdy po jedné takové noci. Zvláštní sublimní pýchou plnilo jej, že miluje, že milován je bytostí transcendentální; cítil, v tom že je smysl tohoto jeho života. Ale všechna radost neoblažuje trvale člověka, obluzuje jen; proto žije červ, aby trpěl -: pro nekonečnou Radost Příští ; pro Ztečení nebeských hradeb.

A všechna Siderova vítězství vyúst'ovala posléze v šílení pomalu stále postupující. Podobně jako u Erraty, které byl slíbil pomoc, a které, sám jí potřebuje, pomoci nedovedl; přes některé, ne dost energické pokusy.

"Domů ! tam, kde jsem Ji vídal !" volalo konečně vše v jeho duši. "At' se stane cokoli! At' jsem třeba popraven, beztoho rozevírá po mně smrt svůj jícen. At' zešílím rázem, at' v šílení shořím, lépe než pomalu

v něm hníť ! At zahřmí Konec, ať stane se ihned, co stát se má! Já jsem - Ona! Vzhůru tam, kde se mně zjevovala, za svatým, slavným Osudem !"

Tak si řekl a uposlechl. Ale jen svého neodolatelného nutkání., strachu před úplným rozvratem, své bezradnosti, bezvolnosti ! ne vůle, která rodí činy. A stav jeho duše, hrůza minulých let obrazily se na jeho změněné tváři tak, že nebylo téměř zapotřebí, aby ji, přijížděje do svého města, měnil uměle . . . Příbyl tam 31. května večer, skoro tři léta poté, co odtamtud uprchl.

Hned následujícího rána, ještě za soumraku, probuzen byl divným zabušením na dveře hotelového pokoje, kde se zatím ubytoval, nemaje předchozího večera odvahu navštívit svůj vlastní někdejší byt.

Otevřel. Vřítla se Errata. Oděv zablácený a roztrhaný, strhaná tvář divě se šklebící, z očí jako okny hledělo Věčné Šílenství.

"Má úcta !" zařvala chechtavě a plivla mu do očí. "Tak, to jen jsem ještě chtěla, bídáku, a teď ať mne čert vezme! Utekla jsem těm psům z blázince, oni jsou mně v patách, ale ať přijdou a štěkají, teď je mně už všechno jedno! Padouchu, horší než ti psi! Všechnu naději skládala jsem v tebe, ale tys nepřišel a nespasil, lhal jsi jako pes, hned tenkrát jsem věděla, že jsi ubohý chlubil, bezmocný mrzák, mizerný přízrak ! A vlastně jsi de facto jenom harfenice anebo debrecínský párek, nevím ještě dobře, co z toho dvojího. Tys přišel jen proto, jen proto zfackoval jsi toho psa, abys mne přivedl ještě do bídy větší. Oh, jak jsem od té doby byla teprve bita! . . . A teprve potom ztratila jsem doopravdy rozum; jen v tom jej ještě mám, že vím, že žádný nemám. Tys mně zbaběle utek', jako utíkáš přede vším, tak mně řekla - Ona ! A le já tě našla! třeba jsem nevěděla, kde bydlíš, šla jsem, vedena pudem, najisto, jako vylihnutá želva jde neomylně k moři, které nevidí, jako stěhovavý pták najde svou budku z minulého roku, jako kočka, odnesená na míle daleko v pytli, - našla jsem tě, košiláči, jak hubená máš lýtka, fuj ! chichichi !"

"Usedni, Errato ! Zaopatřím ti slušný oděv," zmohl se stíží na slova a položil jí ruku na šíji.

"Nedotýkej se mne, harfenice!" zavyla a udeřila jej pěstí do tváře. "Ty, ty jen jsi příčinou mé zkázy a - Její ! A abys věděl : tenkrát v blázinci obelhala jsem tě překrásně, ani slovo nebylo pravdou ze všeho, chichi! Hned tenkrát řekla jsem si: nejlépe bude, ničema, potrestán tím, když mu pověším na nos, že Orea je strašidlo. A on, blázen, opravdu uvěřil ! A teď zase pomstím se ti nejlépe, když ti řeknu pravdu: Ona je skutečně ženské stvoření zrovna jako já! Znala jsem Ji už léta předtím, než jsem tě, mezku, v Cortoně poznala. Byla to bohatá dáma, která byla každý rok letním bytem na druhé straně Jelení Hlavy. Obě byly jsme výstřední, tak jsme se spřátelily a smluvily, že budeme spolu pro ukrácení dlouhé chvíle strašit pověřivé pitomce. Měly jsme se rády. Ale když takový mužský parchant do toho vleze, je po ženském přátelství. Už tenkrát večer v úžlabině jsme se umluvily, že tě při pravíme o rozum vidouce, že žádný nemáš. Ale pak v neděli zabouchly jsme se, husy, obě do tebe a žárlily teď na sebe jako kočky. Ty pitomče, nezmizela mně tam nahoře, my jsme se tam prostě k vůli tobě, mizerovi, servaly. Krvácěla-li na rtech, bylo to od rány mé pěsti. "Sežer si ho, přeju ti dobré chutnání !" řekla jsem Jí, když jsem Jí pocuchala frizuru, a běžela jsem dolů. "Ať si Ji tam nahoře má, slotu," řekla jsem si, "ať vidí, jaká má scvrklá prsa." Schválně jsem kolem tebe běžela, jako bych tě neviděla - a zdola jsem jenom pokřikovala: "Lezeš to za pěknou nevěstkou!" A že jsem pak později bláznila, to bylo jen proto, že jsem tě drobet milovala a nemohla tě najít - všechno se mně mate - Ona pořád za mnou lezla, ale nebyla to halucinace, jenom homosexuálnost -"

Vyčerpána klesla na židli. "Erratičko, víš co? vezmeš si jedny z mých mužských šatů, to bude to nejrozumnější, aby tě nepoznali, a pak okamžitě pryč z tohoto města! Tentokrát tě zachráním -"

Neodpovídala delší dobu, oči zavřeny. Pak sáhla za řadra a vyňala kousek křídý. "Hled," zasmála se triumfálně, "to jsem ti našla! na ulici, prosím! takové věci se povalují venku!" a jala se kreslit na dveře cosi zvířeti podobného. Náhle sebou prudce trhla. "Ha, slyšíš? už jsem jdou za mnou, ti psi! slyšíš' je štěkat? Už jdou, už jdou, je konec, konec všemu!"

"Erratičko, to štěká z ulice jen mlékařský pes."

"Ne, to jsou oni! Víím to, že dnes je den vykoupení! Když jsem dnes v noci v lese ležela, zjevila se mně a řekla : "Ještě zítra budeš u mne, vysvobozena navždy z lidského blázince." "Oreo, miláčku můj, jdu k Tobě, k Tobě!" a střelhitě uchopila obnaženou dýku, kterou měl Sider na nočním stolku pro případ, že

by přišla policie. "Nesmím už jim padnout do rukou, to jsem si přísahala! Pryč, padouchul"

A odskočivši prudce ke stěně vnořila si bleskurychle ocel dvakrát do srdce. - "Oreo, milenko, sestro má, vidím Tě, usmíváš se na mne, jsem Tvá, rozpínáš po mně náruč, jsem ve Věčné Záři Tvá, i tvá, Sidere můj !"

To byla poslední slova sladké, svaté Erraty. Poslední v tomto nejšalebnějším světě, jemuž se říká "bdění", "skutečnost", po němž zahřmí světlo světel, ovšem jen pro toho, kdo zde aspoň pablesky jeho zřel. -

Sider uznal za nejrozmumnější, prokáže-li milence poslední službu sám. Prodlev, slze chvíli, nad chladnoucím tělem, odešel odhodlaně do svého domu. Čas byl příhodný, ulice dosud skoro liduprázdné. Maje klíč i od domu svého i od bytu, snadno se dostal domů. Ač četné, přeházené předměty svědčily o úředních návštěvách, našel pokoje své zhruba v témže stavu, v jakém je byl opustil. Vzav s sebou některé věci, mimo jiné velký kufr a několik knih, spěšně vrátil se do hotelu. Nic nenasevčovalo tomu, že tam byly zpozorovány příchod a smrt Erratina. Byla v těle strašně seschlá a lehká jako pírkó. Vtěsnil ji do přineseného kufru. A ještě téhož rána dopravil ji na místo, poblíže města, vyhlédnuté jím již před lety, pro případ všelijakých choulostivých eventualit . . . Část skalnatého údolí, kterou bylo možno snadno přehlédnout ; s nevysokých strání nad ním bylo vidět kilometr v okruhu, neblíží-li se někdo. Nade dnem údolíčka čněla na jednom místě kolmá stěna ze zvětralé břidlice, silně podezřelá. Sider složil pod ní drahé své břímě - několik rýpnutí holí - a dva, tři krychlové metry horniny s rachotem sesuly se na kufr. Vše bylo dílem ani ne jedné minuty. Sladká Errata byla pohřbena hlouběji než v obvyklém hrobě. Neleží ve společném, hnusném pohřebišti podlého, šíleného lidstva Errata jím umučená; daleko od něho, v tichém, čistém koutku, skoro nikdy nohou člověka neprzněném, roztéká se v atomy bývalý oděv. Její věčné Duše - ale rovněž jako duše nesmrtelná ; v mateřském náručí ohromné mohyly - pomníku : odvěčně temně snící skály, sní tu též, temně a tiše a monotónně a sladce a po věky . . Ale nad slunce, které shůry skálu a prach Erratin laskavě prohřívá, zářněji - nad éter rychleji létá a září a hřmí Její vykoupený, osvobozený Duch.

Příští dny zdržoval se Sider ve městě, svůj byt nenavštěvuje, trávě každou noc v jiném hotelu nebo i v přírodě. Nebyl prozatím policií obtěžován. Večer co večer toulal se ulicemi, doufaje, že Oreu uzří opět. Jeho stav, přes strašnou příhodu s Erratou, se poněkud zlepšil. Neboť, po prvé po třech letech, vynořila se v Siderovi naděje, že je snad Orea přese všechno bytostí lidskou. Naděje plachá sice, slabounká, více přáním než pravděpodobností živená. - Ale zesílila velice, když 6. června četl v jednom alpském časopisu následující zprávu: "Konečně! Osoba, která, využívajíc pověry v okolí Jelení Hlavy rozšířené, strašila lehkověrné strašpytle vydáváním se za ducha této hory, byla 20. května t. r. zatčena. Je to dáma dosud mladá, krásná a nevšedně vzdělaná. Po mnoho let dlela vždy letním bytem v osadě N. na úpatí Jelení Hlavy. Motivy, které ji přiměly k pěstování tohoto, u distinguované dámy zajisté zvláštního sportu, dosud neudala. Podle úsudku znalců má asi nevšední magnetiseurské, hypnotiseurské, telepathické schopnosti. Vyšetřování přinese světlo do tohoto případu."

Prvním nápadem rozjařeného Sidera bylo rozjeti se do hor a svou milou z vězení unést. Ale ježto zatčení událo se již před sedmnácti dny, soudil, že nebude škodit, doví-li se dříve, co se se zatčenou od té doby přihodilo. Jeho horlivost ovšem ochlazovalo ještě více pomyšlení na stran gulaci staré Barbory . . . Zaopatřoval si co nejvíce novin z alpských zemí, psal i redakcím a dokonce i soudu, kde byla dáma držena. Pookřál značně.

Ale jeho naděje vzrostla enormně novou, důležitou událostí. Teprve 9. června otevřel jednu z knih, které si onoho strašného jitra z bytu svého s sebou vzal, a užíval v ní zastrčenu - podobiznu Orey i s Jejím přípisem! . . . Byl tak ohromen, že vypadla mu z ruky.

"Zázrak, nebo jsem ji v nepochopitelné roztržitosti přece jen sám do knihy vložil? Stále, jako tenkrát, přísahal bych, že dal jsem ji do brašničky . . . Ale co vím? co ví člověk zcela určitého? Nikdy neví zcela jistě, vesluje-li v lodce či bruslí-li; není-li právě obětí tajemného obestření smyslů a duše? obětí preludu, vidění, somnambulismu? bdí-li či sní? Nic, nic nemůže s jistotou odpřisáhnout ; neví nikdy nic bezpečného, dokud duch bude duchem, t. j. ilusí !"

Měl Oreu zase ! . . . Co v tom ohromného ! Tisíckrát za den vytahoval ji z pouzdra, nezmizela-li; a

opička nedívá se tak často na střep zrcadla, jako on na duchovou, omamující tvář a magický rukopis. Jeho naděje v reálnost Orey změnila se v úplnou, skoro blahou víru ; neboť nechtěl pochybovat - protože nesměl . . ! Zde viděl spásu svou jedinou. Skepsi svou nemohl ovšem zničit; ale narkotisoval ji a dostal v područí víry. Zbujariv a ozdravěv do značné míry, byl opět, jako kdysi, schopen cítiti : "A kdyby i v krajním případě přece jen byla strašidlem, také by to bylo krásné!" Úplně však se ještě duše jeho, těžce zraněná, ochromená a bojácně váhavá, nevztýčila. Jinak byl by se teď rozjel do Cortony beze všeho ihned. Ale dlužno říci, že více snad ještě než hrůza před konečným rozhodnutím byl strach před - mřížemi, který mu v tom bránil. Chorobně kolísaje omlouval se, že vyčkává.

Zprávy o osudu zatčené ho nedocházely. Zato četl v jistém časopise 14. června tuto noticku: "Tragedie matky a dcery. Dne 9. t. m. o půlnoci zřítla se v Cortoně na starý, sešlý domek ohromná skála, již od nepaměti lidské přímo nad ním jako zázrakem visící, a rozdrtila jej úplně. V troskách nalezena byla jediná obyvatelka jeho, 98letá žena, známá obecně pode jménem Barbořina Háta, ve stavu beznadějném. Vydechla duši o několik hodin později, když dostalo se jí ještě dobrodiní svaté zpovědi a sv. posledního pomazání. Poznamenáváme, že matka zesnulé, 137letá Barbora nalezla v témže stavení před třemi lety stejně tragickou smrt, byvši uskrčena zlotřilým lupičem, který bohužel dosud nebyl dopaden." Následujícího dne, 15. června, šel dopoledne směle do Skalní ulice. S neposkvrněné oblohy svítilo slunce.

Černý domek byl v ssutinách. Dělníci odkopávali zbytky zdí ; a mezi nimi, s dvěma dětmi, ležla po kolenou mezi rumovištěm žena mistra Daniela Škopka.

Sider usedl na chvíli opodál na trávník. Poté přistoupil k ženě :

"Co se stalo, paní?"

Zdvihla se, zastřela dlaní oči a poloklesla na rozvaliny, poloobjala kolena Siderova. "Vzácněj pane, krásnej mladej pane, vy jste nás přišel tenkrát varovat, naposled, ale my neuposlechli ! vlastně já ne, jenom Škopek - Bůh buď milostiv jeho duši," rozplakala se, "už je na pravdě boží."

Co se stalo?" opakoval ledově. "

"Dům se přece zbořil, vzácnej pane !" Kolikátého?"

"Počkají . . Bylo to - na poslední neděli -"

Tedy devátého. Jak se to stalo?"

"Vzácněj pane, já jim to ráda všechno povím, haranti, nečumte, hledejte ! - tady, vzácnej pane, musí ještě ležet pět paklíků se cvočky, my potřebujeme každý krejcar."

Dal jí velkou bankovku. "Nechte toho," odstrkoval její ústa od své ruky. "Vypravujte!"

"Tak teda jsem tu noc nemohla živou mocí usnout. A tu jsem si vzpomněla, že mám na půdě prádlo, a protože přšelo a střecha byla děravá, tak jsem tam pro ně šla. Bylo tak půl dvanáctý. A jak tak jdu po chodbě v prvním patře, vidím, že pod dveřma do pokoje je proužek světla - pro rány boží! Já ty dveře otevřela - a vzácnej pane, ještě teď nohy pode mnou padají - u stolu jim tam seděly dvě krásné dámy a krásnej mladej pán, všickni voblíknutý jako hastroši, jako císař Bonaparte. A tu ta jedna dáma, měla modrý šaty, zdvihla sklenici, a v tý byla hustá zpěněná krev. Přit'ukla si s těma druhejma, který měli ve sklenicích taky krev, a povídala - Ježíšmarjá, že jsem nepadla, když jsem slyšela ten její hlas:

"Velká noc dnes, větší blížek je Den, na zdraví všesmiřující Smrti! Na zdraví Věčného Vykoupení ! Na zdraví slavné Nemesis."

Ta druhá dáma zavejskla a přit'ukla, a ten pán nák votálel, ale potom taky přitukl. A všichni pili hustou krev.

Já nevím, jak jsem to přežila. A najednou vzala jsem nohy na ramena a utíkám dolů. "Škopku !" křičím, "tam nahoře straší ! vem si zčerstva kalhoty, povídám, a běž tam!"

Von bručel, ale šel přeci. Já se zatím modlila a zuby mi drkotaly. A von přišel a povídá: "Bláznivá Terko, dyt tam nic není, tak co jsi mne budila, svině !" A nařezal mi potěhem, ale já to ani necítila, taková hrůza se mnou pořád pajtlovala. A jak mne seřezal, lehl si a zas hned chrápal. A já si zas klekla a modlila se. A tu tloukla s věže půlnoc, a náraz - jako kdyby ohromná kamenná pěst zamlátila na střechu . . . - a náš strop se sesypal, a jeden trám padl tomu pohanu - Pánbůh mně odpust' - zrovna na hlavu. Vystřík' mu mozek," rozplakala se. "Byl sociální demokrat a blbec, ale dej mu Pánbůh věčnou slávu !"

"Jak se mohla střecha zbořit?"

"To já nevím, milostpane. Pan stavitel, tamhle, můžou se jít zeptat, povídal, že tomu nerozumí, že prej trámy byly dobrý, že to prej vypadá nejinač, než jako by náká skála byla padla na střechu. Jdou se zeptat !"

"Není už třeba . . A ještě něco můžete mně říci?"

"Nu jenom to, že já jsem zůstala, chválápánubohu, zdravá a má dětičky taky. Ale, vzácnej, šlechetnej pane, jak já teď, vdova, užívím čtyři hladový krky? Panebože -"

Sider dal jí hrst bankovek, stačících, aby žila se svými dětmi několik let bez starosti, a rychle odcházel. Doběhla jej a padši na kolena objala ho v pase: "Vzácnej pane, co mně to, Ježíš Maria, dali! dyt je to celý jmění."

Odpusete, že tak málo. Já jsem ten dům zbořil."

"Vzácnej pane - co - aaa! - Voni jsou podobnej tomu pánu, co pil krev - jako by mu z oka vypadli - aaa . . vezmou si jejich peníze -"

"K čemu jich mně, chachachacha!" zachechtal se a odkvapil. "Blázen, blbec !" pronásledovaly ho řevy kluků. - - - Je člověkem? . . Ale co je člověk? chachacha! Je strašidlem? . . . Ale nejsem strašidlem já? chachacha! Nevím o všem nic. Všechno lidské padá; padám já; blaze mně, že padám; pád člověka je osvobození Boha . . . Do Alp ! . . . Ale jsem tak slabý teď, tak zuřivě, bezmocně slabý - třikrát slabý! . . Skončím co nevidět, to je jisto . . Ó nebe, nebo Vůle má, dejte mně sílu, abych neskončil ve hnoji, ať v Záři ! . . Spát . . . - nebo hned kouli do hlavy? Jak hnusná je vůle ! . ."

Kolem půlnoci toulal se ulicemi. Nevěda vůbec jak, stál ve Skalní ulici. "Je to k něčemu !" zasmál se letargicky. "Aj, aj ! slunovratní úplněk žlutě, choře svítí a něco mně šeptá . . . Pojd'me tam, tam - tam se vyspíme, tam koule z pistole . ."

Vešel do rumoviště. Proplétal se spoustami kamení a cihel. A tu spatřil mezi nimi něco modrého. Chvělo se to; a mělo to podobu lidského těla. Přistoupil blíže, chladný jako smrt. Žena to byla; ležela na boku; tvář zastírala dlaněmi a šátkem.

"To je Ona," děl si; "samozřejmě, kdo jiný? Skutečná nebo fantom? Mám podobiznu?" sáhl do kapsy, ale hned zas ruku vytáhl. "Směšné otázky, k čertu s tím už jednou! Je, tedy není, není, tedy je. Eh!"

A ulehl vedle Ní a hleděl. Byl v podivném stavu; nebál se, ale odvahu oslovit Ji přece neměl. "Co mně to jen pořád měsíc šeptá? je to něco důležitého, ale stále nerozumím . . . Aaah - co to bylo? Tak jako by se byla má duše otočila o 360 stupňů . . . Ale jak je mně lehce, volně, statečně -"

A sáhl prudce, aby strhl kapesník s tváře ženy. Udeřila jej tak silná elektrická rána, že zůstal chvíli ztrnulý.

"Oreo," děl po chvíli tlumeně.

Ticho.

Řekni mně konečně něco!"

Ticho.

"Miluji Tě, jsem nešťasten, pomoz!"

Ticho. Ale ramena Její škusbala se stále silněji. "Což neslyšíš, nejmilovanější?"

- - "Nesmím mluvit," zaševelilo to po chvíli dutě jako zadutím větru.

"A přece jsi promluvila." "Neměla jsem -"

"Co mám činit? ustrň se!" Chvilí ticho. "Vysvobodit mne . ." zadulo to po delší době.

"Dříve musíš Ty vysvobodit mne . . Jsem slabá a nemocná. Nemám odvahu - ke Cortoně." "Musíš!"

"Nemohu."

Zimničně sebou lomcovala a náhle -

"Nuže, dám ti ji ! Budu za to těžce potrestána, a ty též: nic nemstíš se ve věčnosti tak, jako usnadňovat si cokoli ; kdo polehčuje, zatěžuje, kdo pomáhá, poškozuje. Ale sneseme to. Nuže měj moje políbení !"

Odhodila šátek. A spatřil Její strašlivě krásnou, krásně strašlivou tvář, bělejší a lesklejší nad lunu nahoře. Objaly jej paže Její - "Sidere můj věčný" - a ústa Její dotkla se rtů jeho. Strašný okamžik, cítil, jak by mu někdo duši z těla trhal jako zub. Ale pak vzplála černá hrůza v zář bezmezné slasti . . . A viděl ještě, že ucouvla, že chránila si sněhovými rukama tvář před tváří jeho ale že poznovu a prudčeji vrhla se mu v objetí. A další pohřížilo se ve tmou.

Východ se tiše, duchově bělal, měsíc zeskelnatěl, když se Siderovi vědomí vrátilo. Cítil se být ihned

úplně jiným než kdy dříve: neměnně silným, heroickým, vznešeným. Povstal. Tu teprve spatřil ženu ležící o krok dále.

Měla modrý oděv; poukazoval na sprostou nevěstku; prsa rozhalená, kolena nahá. Tvář ordinární. Chrápala děsně; ze široce otevřených úst vycházel až do jeho nozder zápach kořalky. . . "Haha! Tak to dělá důsledně tento opičí svět, v němž žijeme! Lhostejno je to, zcela bez významu. S hloubkou Prajsoucnosti nemá to, nemá nic, co člověk znamená, co činit. Jen na povrchu bahna pluje člověk; neboť sám jest jen bahno. Z bahna ven!... Ó, jak mě teď vše, vše, co mne před chvílí drtilo, připadá směšně lehkým! Díky Tobě, Oreó! Za chvíli jsem Tvůj, bohyně svatá, za chvíli jsem - Bůh!... Oreó Má, jak nicotná je otázka, jsi-li člověk nebo přízrak! ať to či ono, obé je mně nyní jedno a totéž! - Za Tebou do - Věčnosti!"

A jasný mocný jako vycházející slunce odcházel přímo na nádraží.

6.

Přijel do Cortony 17. června odpoledne.

Zářivě visela nad ním neposkvěně čistá obloha jako nesmírné modré slunce, v němž se toto naše zdánlivé slunce utápí jako človíček v Bohu. Strašlivé šiky cortonských hor - to byly zkameněliny pravěčné Melodie, které hřměly: "Čiň, červe, čiň, co dovedeš, a o další se nestarej; zašlápnut budeš tak jako tak, trochu větší bacile! Ale ty tomu nerozumíš."

Tak mluvily k němu, a on jim, ubohý člověk, přece z části rozuměl: rozuměl aspoň, že jim nerozumí - ale to je zde dole za všech okolností to nejdůležitější. Ale je dobře něčemu vůbec rozumět? A je to možno? . Rozumění znamená pro člověka šílenství a smrt. A Sider nechtěl dále rozumět a s hořící duší kráčet do drahého strašného městečka.

V nitru jeho nebyla obyčejná lidská radost, tím méně veselost. Byla to Bolest a Hrůza, které jí vládly, ale takové, které ve slavném, těžkém smíření objímají všechno veselí a světla světa. Velebné táhly duši, jako kolony dávno mrtvých, duchových vojsk, velebné melodie - pohřební pochody, které jsou

Dithyrambem Znovuzrození.

Odpoledne ztrávil v hotelu, blaze píše několik stránek, v něž snažil se vtěsnat celý svůj život a svou duši - svůj testament. Večer šel do restaurační zahrady; a tam, v šerém koutě, seděl spokojeně, blaženě nad svým vínem. Teplý vonný večer tulil se k němu, jak by prosil: "Neopouštěj pozemskou svůdnost!" Ale on se mu smál. věda, že Zítřka bude zase Den, že věčně budou Zítřka a Jítřka.

Přejínačil svůj zevnějšek, jak to dovedl, ale ne ze strachu. "Zatknou-li mne, nevysvobodím Ji. . ." Tu kolébala se proti němu kolosální postava. Ach, zdejší doktůrek! děl si a poodvrátil tvář. "Ale přesto se postava před ním zastavila. Bylo patrné, že je milý lékař opět v rozveseleném, třeba ne dosud opilém stavu.

Hej! neznáme se?" "Známe," děl Sider a zasmál se.

"Hernajs, vy jste se přejínačil! Ale na mne si nepřijdete. Vaše oči poznal bych pod deseti zelenými brejlemi." - "Ha, vrahu staré Barbory!" zařval, že kolem sedící povstali. "Já tě konečně dopadl! Hej, policie sem!"

Sider odložil klidně brejle. "Odpusť, Oreó, že se zítřka na Hoře neuvidíme. Odpusť mně celou tu sociální špínu. Já jsem jí vinen; odpusť, že jsem člověk. . ." a s úsměvem hleděl na doktora.

I koukejme se, on nemá strach!" řekl tento zklamaný, když chvíli zkoumal Siderovu tvář. "Aha, vy už víte, z čeho se stará Hátá vyzpovídala!"

Nevím."

"Hej," houkl doktor, usedaje pomalu vedle Sidera, "jak to bude ještě dlouho trvat, vrchníčku, spodníčku?"

"Už je to tady, jemnostpane!" pravil číšník, přinášeje současně už obvyklou láhev koňaku. Doktor vypil rázem čtvrt litru. "Ach, ach, -" ulevil si hladě si břicho. "Člověk si při té celodenní dřině nemůže ani ústa zavlažit." Obrátil se k Siderovi: "Musím se přiznat, že jsem vůči vám jednal - trošku nehumánně - ano, jako dobytek. . . Ale já věděl, že už víte, co se Hátá zpovídala."

"že stará Barbora nebyla uškrcena -?"

"Ale nesmysl, člověče ! Přece, že ona sama, Háta, ji uškrtila. Ano, ano, nekoukejte tak! "Ten pán," povídala, "je nevinný jako lilium. Když utíkal pryč, matka přicházela zas k sobě, a já, která jsem už měla radost, že si ji Pánbůh konečně k sobě povolal, nemohla jsem to už vydržet, a spáchala jsem hřích."

"A proč ji vlastně uškrtila?" ptal se Sider lhostejně.

"Je to vlastně, kamarádičku, pro tebe, který děláš ze sebe psychologa, dosti zajímavé. Přiznala se, že mámu neuškrtila proto, že byla jí, Hátě, už tak nesnesitelně dlouho na obtíž; ani ze soucitu, který nemohl už snést pohled na věčně polomrtvou ; ani proto, že se domnívala, že učiní tím vlastně dobrý skutek ; dokonce ani proto ne, aby dědila; vždyť byla pětatřicet let faktickou majitelkou stavení a příslušenství. Ne : jí šlo především o formální držení, o právní titul. Po léta snila prý ve dne v noci jen o tom, až uvidí na úřední listině černé na bílém: Háta, majitelka chalupy, číslo to a to."

"Velice dobrá ukázka," podotkl Sider, "nepředstavitelné zvrhlosti lidské povahy. K vůli něčemu tak nicotnému neštítit se vraždy matky a nařknouti nevinného člověka z největšího zločinu. Zajímavé řízení Osudu, že zemřela pod troskami své boudy."

"Chichi, vy. jste, človíčku, pověřivý jako ten nábožný lid zdejší! - Tak se už ničeho nebojte, vy dobrodruhu, a přitlukneme si!" Vlíl do sebe novou sklenici. "Ach, ach -"

"Jsem stíhán i pro skutečný delikt, násilí na vašem drahém příteli, psychiatrovi."

"Nesmysl ! náš stát nevydává cizí příslušníky pro takovou lapálii, jako je nějaké všivé omráčení. A i nebýt toho, spraví to náhka stovka pokuty, když je teď známo, že nejste ani vrah, ani lupič - a on že je kretén a mizera! A neopovažujte se o tom pochybovat, nebo budete mít co dělat se mnou! Ale vždyť vy jste to byl, co jste mu tak pěkně zřackoval mord! Nikdy jste nic pořádného v životě neučinil, ale za to, že jste ho tak zrichtoval, odpustí vám pánbůh všechny vaše darebnosti. Vy jste můj přítel, hernajs, vy jste tam jel jen proto, abyste mne pomstil! Já prý mám dementia praecox - lotře !" Vstal a šermoval rukama proti neviditelnému nepříteli. "A víš-li pak, človíčku, že ta výplata udělala z něho, dříve jen pitomce, úplného blbce? Od té doby trpí měknutím mozku ; má dementia praecox. Nezná už vůbec rozdíl mezi venou a arterií, plete si konvexní skla s konkavními, poručil nedávno, aby dali jednomu dalekozrakému bláznovi konvexky, chichi ! A dal se, dobytče, k tomu ještě na chlast a zostouzí svou ustavičnou ožralostí celý lékařský stav. Divím se, že ho, lumpa, dosud nevyhodili."

"Vám ale, doktore, dostalo se jistě za poslední tři léta uznání a poct, jakých zasluhujete?" "Ovšem, človíčku; byl jsem jmenován zdravotním radou a dostal i řád sv. Jiří, první třídy." "Víte něco o tom, že paní Errata S. uprchla z blázince?"

"Ty kluku jeden, copak já bych nevěděl, já!"

"Nejsem v podezření, že jsem ji zavraždil?"

"Poslouchej, netrpíš ty stíhomamem? Oni se na tebe všichni vykašlou. Našli ji v rybníku, hned za blázcem - oběšenou, lépe řečeno, utopenou."

"Byla totožnost její zcela prokázána?"

"Docela; ty jsi trouba."

"A co je to za dámu, která byla před měsícem zatčena, protože prý strašila lidi na Jelení Hlavě?"

"Taky ti to povím. Je to choť průmyslníka, která přivandrovala tam na druhou stranu hory letos po prvé na letní byt. Mladá, fešná, tři děti má a v hlavě řezanku; nic výstředního na ní. Čert ví, co v tom bylo, že pokusila se dvakrát na hoře lidi vystrašit; velmi pitomě; ověsila se od hlavy až k patám chvojí a bučela tam na lidi. Byla brzo lapena. S počátku tvrdila, že ona to byla, která po mnohá léta lidi děšila, pak, když jí byla nemožnost toho dokázána, s pláčem doznala, že se jí skutečný prý duch Jelení Hlavy jednou v lese zjevil a rozkázal jí, aby na místě jeho, během května, sama strašila ; aby prý mu sloužila za udici, na kterou by kdosi neznámý naběhl. A ona sugesci zcela podlehla, a i ve vazbě mluvila ještě podléhajíc jí. Byla ovšem zase propuštěna."

Jen slabounké zachvění projelo Siderem při této zprávě, která byla by ještě před několika dny jej úplně zdrtila, znamenajíc proň ortel smrti. "Co soudíte o celé věci?" tázal se chladně.

"že samozřejmě někdo ty darebačiny prováděl. Rozumí se, že žádné strašidlo. Nebo jsi ty, příteličku, takový trulant, že bys v to věřil? Víš, co v tom bylo? Byl to chlap za ženu přestrojený ! Silný, mrštný a

prohnaný dareba, zrovna jako jsi ty. Taky měl magnetické, hypnotické schopnosti, - tele-telepatické, ty tele jedno. A taky rozuměl vědě, víš, co je to věda, ty kořalo?" Slovo toto připomnělo mu jeho povinnosti hosta, a vlil do sebe novou sklenici. "Ach, ach ! . . hokus pokus to byl, es-kamo-táž, elektřina a fótotechnika," škytl mocně jako pes, když zaštekne, "a vůbec humbug, jako jeden pitomý román "Tajemný hrad v Karpatech", v tom románu chodí po cim-bu-ří taková zpěvačka - a ona zpívá ale je už dávno mrtvá, je zrovna tak úplně mrtvá, jako ty jsi úplně prase, - a vidíš? a to všechno byla věda! víš, co je to věda? Věda je - věda," zařval jako tur, "a kdo nevěří na vous ve vědu, ten má se mnou co dělat - ty pomatenče, ty bábo - pověřivá -"

Sáhl znovu po sklenici, kterou mu byl zatím číšník opět nalil, ale převrhl ji. Avšak nevšimnuv si toho ani, pil z prázdné sklenice. "Ach, ach! . ." A v náhlém rozněžení: "Já jsem ti vynadal, ale já tě ctím, já tě zbožňuju, ty svině - ale dej na slova moudrého, šedesátiletého muže - nedej nic na po- popo -pověry - bud' popo-positivní - já jsem někdy dobytek, ale vždycky vím, co popo-povídám. Já - jsem - dobrý člověk, - - a ten kretén, psychiast, že prý mám dementia pr-pr. Psychiatr - nesmysl - to není žádná věda! žádná duše není, to je jenom hmota - mozek - není žádná psýchééé, tak tedy není taky žádný psychiatr, a k tomu takový lotr, který se den co den ochlastává, k pacientům přijde ožralý, nebo se svalí ještě dřív než tam přijde a takový mně řekne, že mám dem-, pane drahý, něco takového bolí, do nejdější smrti bude mně to hrýztí srdce." Klesl hlavou na lokty a rozplakal se hlasitě.

"Bylo mně potěšením, pane doktore," stiskl mu Sider rameno a odcházel.

"Stůj, stůj zrádče !" zařval doktor a vztyčil se. Sider šel dále. "Stůj, miloval jsem tě něžně, stůj!"

Sider se obrátil. Doktor řítí se naň jako nosorožec v rozpěhu. Sider se uhnul, doktor byl by se svalil, kdyby ho nebyl Sider zachytil a jedním trhnutím posadil na nejbližší lavici. Ale lékař neměl smyslu pro tento dobrý skutek, vzchopil se a říčel:

"Ha, ha! Ted' jsem tě poznal! Tys ten psychiast! ty a nikdo jiný! Ten šlechtitý pán, co tě zřackoval, ten je můj největší přítel ! Nezapírej, lotře ! Tys všechny své pacienty usmrtil - ha, ha! a ted' teprve vím - ty, tys ten duch Jelení Hlavy - nezapírej lumpe, tys ten vědecký šarlatán, tys ten - Tajemný hrad v Karpatech," - klesl zpět na lavici a zablekotal: "já - já popo-positivismus -"

Než Sider odešel, slyšel ještě těžké chrápání - Zazářily zlatě vrcholy západních hor pod pohledem vycházejícího slunce, když Sider povstal z lože, po spánku nejkrásnějším ze všech, po takovém, jenž zdá se procitnuvšímu vteřinou a věčností zároveň, jsa jediným triumfálním tokem nekonečných, diamantových, mimozemských a přece zcela zapomenutých snů. - Přistoupil k oknu, otevřel - - Nikdy neviděl nebe tak omamně, závrtně modré a hluboké, tak polyfonní a bleskotavou hudbu hrdele ptačích dosud neslyšel; neřinuly se na něj nikdy dříve tak mocné proudy vůní tak mystických ! Dlouho, dlouho, dlouho stál zde, nebesky omámen. A jak výše a výše vznášelo se neviditelné slunce, toto zlato ve plyn rozežhavené, tím níže a níže sestupoval po bocích západních kolosů mocný, zlatý pohled jeho; tak myšlenka, čím více vzlétá k Bohu, tím níže stejnou měrou klesá do nížin a bažin lidstva . . . A již svezl se zlatý háv s temen Jelení Hlavy skoro až k patám jejím, když po druhé - stoje - probudil se Sider ze sna. "Jak krásně je zde; jako by země všechny skvosty své dnes byla na jednu hromadu shrnula a přede mne hodila žadonic : "Neopouštěj mne !" A vskutku - skoro jsem v pokušení - - pryč myšlenko! ani zaťukat u mne dnes nesmíš! Hle, dveře mé jsi prstem jen pohladila, - a již se trochu nějak chvěju . . . Pryč, ohavo, vždyť jdu na popravu - fuj, fuj ! jak by to hrozivě pokračovalo, kdybych to neudusil v zárodku ! . . Láska k zemi je matkou veškeré zbabělosti, jedinou její matkou; statečná je každá myšlenka na Věčnost; vidět sub specie aeternitatis - a Statečnost vůbec - jsou zcela totožné pojmy! .."

Připsal rychle několik řádků k stránkám včerejším, popatřil ještě na fotografie rodičů a několik jiných nejdražších předmětů, - ale náhle vše to zlostně odhodil a rychle se oblékl. A vznešená nálada zcela se mu vrátila.

Byl hotov, ještě jednou přistoupil k oknu. "Právě v tomto pokoji jsem byl onoho divě krásného rána, když, chtěje odejeti spatřil jsem tam nahoře barevné tečky . . A byl tenkrát den stejně modrý a stejně čarovný . . A odjíždím dnes také, - ale trochu dále . . Avšak - nemýlím se? Snad nestane se tam nahoře - nic. Možná, že v šedou frašku změní se vše nakonec - jak už to bývá zvykem v tomto našem světě. Uvidím - Ji, právě dnes? . . Je to paradoxní, - ale ne ! cítím, že Ji duše má přivolá, přivolat musí! V černý změnila se sad, který neodolatelnou přitažlivostí vábí k sobě všechny magické ptáky kosmu. Není

nejmenšího atomového zachvění, které by nebyla způsobila jen a jen - Vůle; jen kdo Ji nemá, hledá příčiny v něčem jiném, v něčem mimo sebe, v "přírodě", v "bohu" . . Sbohem, pokojíčku, na brzské Znovuuvidění !"

Odvraceje se od okna, trhl sebou náhle. Hleděl - a pomalu bledl ... Na boku Jelení Hlavy, asi tisíc metrů nad Cortonou, spatřil dvě tečky: modrou a - - - červenou . . Uchopil kukátko. Ano ! pohybovaly se, vzhůru, velmi pomalu . . . nesporně byly to ženy . .

"Jako tenkrát ! . . Vznešená hrůza Všeho - jak smrtivě řítí se mně na duši - nadpozemská Niagara . .

Orea ! A i - - Errata ! . . Hroby se otvírají, Věčnost sama vrhá se mně v náruč -neklesnout -"

"Ale snad není to Errata . . Vždyť je to doposud jen rudá tečka. Jah směšně se snad ukvapuju . . Snad i Orea -.. Snad měl dokonce včera pravdu celý ten doktůrek. Není vyloučeno, že jde při všem jen o nějaký d'ábelský, darebácký hokus pokus. Přísně vzato, všechno, všechno, i to ve Skalní ulici, nechá se vždycky ještě vysvětlit "cestou zcela přirozenou", ač-li přibereme na pomoc vědou legitimované nadpřirozenosti, jako je "sugesce", "telepathie", "halucinace" a ovšem také odvčestnostní plánovitost, finalita ve Všedění - které se tím ovšem stává Bohem . . Fuj na všechny ty lidské hovadské pojmy ! Beze smyslu je pojem skutečnost - stvořený pouze žebráckou animální nafoukaností - tedy i jeho komplement : iluze ! - ne : Féerické Nadnádherno je Vše! - a v tom je poslední a první moudrost! - Dosti! Oreo - Errato - jdu, jdu za vámi! A užřím Slunce samo, kde viděl jsem dosud jen reflexy jeho reflexů . ."

První sluneční jiskra rozstříkla se nad horou, když vyšel na ulici.

"Chtěl jsem se ještě podívat na to, co zbylo z baráku Barbory . . Mám - nemám? Eh, ty tečky mně neutekou, chtějí, utíkajíce, abych je dohonil, jako všechny ženy. Snad očekává mne tam ještě něco důležitého."

Stanul před hromadou ssutin a rozdrčených balvanů. Nikdo se patrně zbořeníště dosud nedotkl, jako by se bál..

Brodil se chvíli spoustami těmi, šplhal po nich . . "Zvláštního nic," řekl si, "leda tamhle - patrně krev rozmiíé Háty . ." Sestupoval zpět. A tu spatřil ze zbytku jedné zdi vyčnívat zcela rezavou krabici. Snadno ji vytáhl, bylať patrně v tajné skryši bývalé stěny. Snadno ji i kamenem rozdrtil; objevil se objemný sešit. Písmo bylo vybledlé a většinou nečitelné ; pravděpodobně ženské. Řeč, rozhodně románská, byla Siderovi téměř nesrozumitelná. Soudě podle častých dat na počátcích odstavců byl to deník. Ale co to Siderem prochvělo, při pohledu na rukopis? Ano, byl to rukopis zcela tentýž, jako na zadní straně Podobizny. Listoval a spatřil perokresbu - ženskou tvář, tvář - Její . . . A bylo mu mysticky, jak by sám byl ji kdysi kreslil. A četl několikrát zřetelně : "Orea".

Poslední datum bylo : 18. června 1820. Ale po něm nenásledovalo již ani slovo -

"Dnes je též 18. června; a rok - 1920," zachvěl se. "18. červen - ah, vzpomínám: den, zasvěcený starými Řeky Nemesi. A četl jsem u jistého historika: "Den to, kdy dva největší vojevůdcové nové doby zakusili na sobě drápy Štěstěny - vznešený Hohenzollern u Kolína, u Waterloo zářný Bonaparte." A já - - Tedy - přece?... Děsné!"

A tentokrát projel jím po prvé skutečný strach, až hrůza. "Což jsem v hloubi duše pořád ještě doufal, že k tomu nedojde? bylo jen klamem, že si přeju, aby k tomu došlo?"

Bezděky pohlédl na Jelení Hlavu doufaje temně, že strašné skvrny již neužří. Uzřel zas, jen o něco výše...

"Pryč, hanebné myšlenky !" zvolal, odhodil sešit a co nejrychleji spěchal odtud napínaje všechnu sílu, aby si opět dobyl dřívější vznešené nálady. Zdařilo se mu to. "Ale," cítil přesto, "bude třeba tam nahoře jistě krušných bojů! Avšak - bud' si ! a tím lépe tak ! Hanebno, chtít dosíci čehokoli velikého lacino, beze vznešeného posledního Vítězství."

Prošel zahradou restaurace, stoupal rychle lesem. Octl se na mýtině. Stála tam chaloupka. Exekutor vyváděl právě ze vrat krávu, které mladá žena, obklopena dětmi, líbala čenich, skrápějíc jej slzami.

"Kolik činí dluh?" - Zaplatil a dal ženě do posledního halěře vše, co měl; bylo to ještě několik tisíc dukátů. A běžel tak rychle vzhůru, že bylo nemožno obdarované dosáhnout ho jinak než výkřiky -

"Aby jim, milostpane, Pánbůh ještě sto let života naděliti ráčil -"

"Učinil jsem to proto snad, abych strhl za sebou i tenhle maličký finanční most ! ? Ne ! V případě, že snad, přece jen, promění se vše ve frašku, nic lehčího než si odtud nějak pomoci, a doma, poněvadž nejsem už v očích těch lidí lotrem, mám v nemovitostech jmění dost . . . Ne, nechci "život", chci Věčnost.

Sto let života mě přála, haha! Jak skromní jsou lidé! Nemám-li Věčnost, nechci nic!"

Vyšel z lesa mezi skály. A spatřil v ohromné výšce nad sebou opět příšerné skvrny, teď značně zvětšené; jako tenkrát. Po prvé si odpočinul, ale nebylo toho zapotřebí; vznešenost duše dává křídla tělu; běda dnešnímu aeroplannímu, berličkovému lidstvu, které to nechápe.

A stoupal výš a výš. Skvrny se blížily - mizely - zase se zjevovaly - zcela stejně vše jako tenkrát. "Padl jsem v čase o patnáct let nazpět? Četl jsem kdy podobnou pohádku, jaká je tato skutečnost? . . . Jsem opravdu zvědav, bude-li červená běžet zas úprkem dolů."

A viděl je opět odpočívající už nedaleko ledovce. A odpočinul též. A pak stoupali poznovu všichni tři. Stále menšími a titěrnějšími stávaly se věci v údolí; v několik křížujících se čárek jako prutem do písku narýsovaných, změnila se Cortona. A jako tělo - i duch Siderův zdvíhal se stále více nad zemi. Samou Vznešeností cítil se být a Věčnou Čarovností, jako by druhý svět Svět - Zázrak, k němuž se blížil jako k slunci, prozařoval již duši jeho svými hřimavými zářemi.

Na křížovatce zabočil vlevo. Hleděl teď stále stranou, neuzří-li prchající . . . A tu zaslechl kroky přímo nad sebou, - přímo naň řítila se - Errata.

Jen slabounce se ulekl. A již stála před ním, mladá a krásná, jako tehdy, - ta, jež tlela tam daleko pod skalní mohylou v kožené rakvičce . . . A - padla mu v náruč a - políbení . . .

Ale to jako by rázem vypilo všechnu jeho sílu . . .

Odstoupila. "Jdi, nejdražší, jdi ještě výš! a pak dolů! a pak - do Výsostí! Sílu měj! Krátká bude bolest, a radost věčná. Očisti se slavně od zemského bláta! Jen ono to bylo, jež v Tobě zhřešilo; jen ono hřeší. Nepodlehni, sílu měj a poslední odvahu! Na shledanou - hned - hned již -"

Poček! "uchopil ji za rameno, ač vznešené a spolu strachuplné mrazení spalovalo všechny síly těla jeho. "Kde jsi Ty teď? v záři či tmě? v pekle či v nebi?"

"Hned, hned to zviš!" a pokynuvši veldtelsky vzhůru, spěchala dolů. A když za několik okamžiků ztmulé zraky Siderovy za ní popatřily, už jí neviděly...

"Strašlivě vznešené . . ." zadrkotaly mu zuby. "Nad síly člověka. Cítím se rázem tak sláb -vznešenost posledních dnů jak by se mne spadla jako pouhý oděv - a plazí se tu ubohý nahý červík. Jen cizím, milostí shůry spadlým, na malé duši nedržícím oděvem je Božskost. Jak dobře, že no milosti, která na mne, nehodného, skanula Tvým políbením, Oreó - včas opustím toto své tělo a tuto bídnou duši svou, než zalije ji zase staré bahno lidskosti. "Včas"? Není již - pozdě? . . . Jsem teď tak, tak sláb, tak vyčerpán, tak sežehnut ohněm, kterýs ve mně roznítila . . . Ó, dej slabému sílu k poslednímu kroku, k poslednímu, božskému Skoku! . . ."

A pomalu blížil se k vrcholu, zápase krutě s sebou. "Ale - snad přece jen mělo to dobré dobytčátko včera pravdu. I tato Errata mohla být jen halucinací, neznámou, d'ábelsky podvodnou silou mé duši vočkovanou. I Oreá sama . . . Snad nastává již fraškovité rozuzlení."

"Ale fuj, fuj! Vše je lhostejno, jen heroismus ne! Tebe, Oreó, tam nahoře sevřít, za cenu jahoukoliv, za kupní cenu smrti! na nic jiného nesmím teď myslet! Ó jak směšné je vše pozemské!" Uklidnil se značně a znovu vyjasnil, když stanul na ledovcovém plateau. Stále bez mráčku byla obloha; bez pohybu vzduch a beze zvuku; slavnou Smrtí vše. A tam, sotva dvě stě metrů dále - Ona - jako nebe modrá, u paty onoho věžovitého, děsného, skalního kužele. Rozepjala náruč - a zmizela za jeho balvany.

Zas tam, zas tam," zašeptal si, bílý jako křída. Ale vždyť věděl jsem odedávna, že to tak bude. Nuže - hlavní bitva života se začíná! Zvítězit! a jen a jen vítězit, po všechny věčnosti!" Pohlédl v nebe a pevným krokem došel ke strašidelnému kuželi.

Jal se vystupovat. Ale již po několika krocích cítil, že se mu náhle nohy nápadně třesou a slábnou.

"Přirozeno po jejich dnešním ohromném výkonu . . ." Ale za chvíli poznal po nápadném děsivém chvění, vlnění, zmitání myšlenek, že příčina je jinde: že tajemná, rychle nad obzor se valící bouře v podvědomí to byla, jež se ohlašovala nejdříve fysicky. Musil usednout. A vtom již nastal sopečný výbuch. Strašný Děs: děs před propastí, děs před smrtí, děs před Strašidelností Všeho, děs před Oreou, děs před - Propastí vychrlil se z hlubin a zatopil celou duši . . .

"Je konec . . ., neučiním to," cítil a zaúpěl v nejčernějším zoufalství. "Nemohu. Ale musím! Ale nemohu. Ale musím! Je co strašnějšího?" Prosebně pohlédl v nebe. Vysoko nad ním kmitla se modrá postava a zmizela za skálou.

"Půjdu tam - až k onomu místu, a pak - uvidíme," rozhodl se a namáhavě lezl výš a výš . . .

A trvalo to věčnost. "Jdu na svou vlastní popravu, popravu vlastníma rukama. Jak je to bezedně hanebné a zneuct'ující! Musíš sám na sobě vykonat trest - je vůbec něco potupnějšího? Jaký to bezedný bídák musím být, že to možno! . jakým bídákem je svět, v němž je vůbec možná - sebevražda !" To mu hučelo stále duší. "Ale," vzpružil sebe, "snad to nebude sebevražda - snad se ten skok zdaří - snad je stezka renovována - snad nebude skoku vůbec zapotřebí - snad mně na místě, kde zela dříve její prorva, padne ta prokletá madame Cagliostrova se smíchem v objetí -"

Došel k strašnému skalnímu útesu, nabral dechu, otálel ještě chvíli - a pak jej obešel. Prorva nezmizela, naopak se rozšířila. Přeskočení nebylo sice absolutně nemožné, ale chance zdaru měly se k chancím smrti jako 1 : 99. Bezděky svezl se zrak jeho dolů; a kdyby se nebyl Sider zachytil útesu, byl by se zřítíl.

Stál drahnou dobu, neodvažuje se skály se pustit. A tu spatřil za prorvou - Ji. Sotva dvacet kroků před sebou ; stála a rozpínala náruč. A byla nahá. Oslnivě lesklo se v záři velehorního slunce její tělo - svítilo stále mocněji, jako plamen magnesiový, svítilo již vlastním světlem, až hořelo jako druhé slunce - Sider nevěděl a vědět nemohl, co teď se v něm dělo . . . Slepě a tupě odstoupil několik kroků nazad, rozběhl se - Ale ještě než doběhl na kraj propasti, zarazil se a uchvátil skálu.

"Nemohu, nemohu, odpusť, Oreó !"

"A já mohla -" zadulo to. Nerozumím . . . Pomoz mně !"

"Ty sám teď musíš!" Nemohu. Ustrň se !"

"Ustrň se ! Vysvobod' mne !"

"Kde jsi? jsi - zavržená?"

"Všude tam zavržená, kde nejsi ty." Co mám činit?"

"Vysvobod se !" Od čeho?"

"Od sebe - Sebe ! Od člověka - Boha !"

"Oh - oh - Oreó - nuže -"

A popošel k propasti - - zapotácel se a znovu uchopil útes. "Nemohu, nemohu -"

Zavznělo dlouhé záupění, spíše náhlému zastenání púlnoční Meluziny než lidskému hlasu podobné. A jako sfouknutý plamen zmizela sluneční postava.

Polo bez vědomí usedl Sider na stezku. Dlouho tak setrval. Tichounce, skoro neslyšitelně, jak by ve snu, zaznívalo sem z Cortony stříbrně vyzvánění poledne . . .

"Je rozhodnuto," zašeptal Sider konečně. "Nezemru! Oh, jaká to tíha svalila se se mne... Cítím se rázem tak lehký a tak zase statečný. Ale - jaká to jiná tíha svalila se na mne ! Cítím ee tak těžký a tak bídácký. Smrti jsem ušel ! smrtivější než smrt bude má budoucnost ! - Ale - snad přece ne. Snad je to jen můj klam. Pryč s tím! . . . Příroda krásná, živote, který, třeba nízký, jediné jsi jistý, objímám tě!" Rozepjal paže, a bylo mu, jak by všechny ty vzdálené kamenné vlny alpského moře se vzepjaly a k němu se valily. Animální radost ze života, z uniknutí smrti zrozená, převládla v něm a zapudila nedávnou skleslost i všechny hrůzy. A snad neméně i odpočinek fyický.

Ale jak často vyústí všechny věci na tomto světě v pravý svůj - opak!...

"Hledím-li teď na vše," pokračoval ve svém monologu, "je to vlastně komické až k hnusu. Na příklad skok přes tuto prorvu - jaké to dětinství ! Co by mohlo jediné být jeho hlubokým smyslem? : setřesení pozemskosti, smrt, sebevražda! Ale skok mohl by se přeci jen zdařit. Tedy sebevražda jen polovičatá, heroismus jen poloviční ! Komédie ! Ne skok tamhle na tu stezku - skok přímo do propasti - to by bylo důsledné, - - vlastně to by bylo bývalo důsledné -"

Zachvěl se poněkud : cítil zbabělost této opravy ; pocítil, že to děsné, odbyté poznovu zaklepalo mu na dveře. "I to je komédie ! Pryč ! Žít, žít !"

"Mřít, mřít !" zaslechl ozvěnou od nejbližšího z ostatních Jeleních Rohů.

Bylo jen přirozeno, že Vznešenost, která duši jeho poslední dny přeplňovala, nemohla z ní nadobro vyprchat a že se teď do ní, znovu osvěžené a otevřené, znovu valem valila - -

"Mřít, mřít . . ." zašeptal si po chvíli. "Jak je to přece jen krásné a heroické... A jak hnusné a triviální a nízké je žít! Žije každý prašivý hmyz. Moci s božskou Libovůlí kdykoli v glorii zemřít - toť největší dar bohů člověku! Žít - zneuctěn před sebou - zemřít v dlouholetém šílenství...; jako Errata. Errato sladká - tvá slova : "Krátká bude bolest, radost věčná . . . ; nepodlehni, sílu měj a poslední odvahu . . ." Ooh !"

Vymrštil se, oči mu divě hořely. "Jsem pes?" vykřikl. "Jak hanebné to bylo - ale možno je to smýt, bohudíky vrátila se mně opět stará síla !"

Dohaslo právě vyzvánění ze hlubin. Sider pokročil k propasti. Znovu se ještě poněkud zachvěl, poodstoupil o krok -

"Sidere ! Bohem bud' !" zaznělo nelidským hlasem zdola.

Popatřil. Tam hluboko na dně propasti zářila opět, jako odervaný kousek slunce, nahá postava s rozepjatýma pažema z plamenů - -

V poslední strašný rozmach skonávajícího tygra změnila se Siderova duše. "Jak nízké, smrduté je vše pozemské! Jaká bezedná hanba hanb bát se čehokoli! Ted' je chvíle ukázat, že nejsem pouze atom hnoje _"

Svaly jeho nohou napjaly se ke skoku, - ještě jedno krátké zasnívání se přemožené animality, - ale vedle něho hned bleskurychlé napětí Vůle rozkazující: "Staň se!" - Vůle, která toho, kdo je jí schopen, činí schopným každého činu a všeho! A heros vrhl se do propasti.

- - a rázem jak by z duše letícího vymeten byl všečen zbytek pozemského rmutu ! Nedefilovaly v ní, jak u padajících bývá, všechny děje končícího života - všechny záře nastávající věčnosti zaplály v ní. Necítil vůbec, jak všemi žebry asi patnáct metrů hloub narazil o skalní výčnělek; necítil, dopadnuv o dalších patnáct metrů níže, jak se mu lámou kosti nohou, a strašnou ránu do hlavy; pro Záři neviděl, jak se po příkré stráni kutálí ještě několik metrů hloub do štěrbiny skalní. - A tu zhasla rázem Zář.

Dostalo se mu Milosti, že nabyl ještě vezdejšího vědomí.

Viděl kolkolem skoro na dosah ruky skalní stěny; jen stranou nahoře kus modra. Ležel v šeré těsné sluji. Bolesti skoro ani necítil, stejně, jako by byl narkotisován. Zdálo se mu jen, že všechno, všechno mělo by jej vlastně bolet, že to vlastně bolí, ale někde mimo něj, kde On to necítí. Popatřil na ruce, nohy: krev; i špička nosu - krev! By lo mu, jako by hučivě sám od sebe utíkal: "Jen proto jsem se ještě probudil ze Smrti," cítil, "abych ji mohl dobře ne Jejíma, ale pozemskými ještě očima pozorovat. Díky Tobě, Thanato! jediné, co v životě zajímavé, je smrt. Pojd', družko, přivítám Tě s jásotem: neboť dobře jsem žil: neboť dobře, heroicky umírám."

Čekal ; a byla mu skoro dlouhá chvíle. "Běda, je-li Boží Lhostejnost - nudou. Ale ne: ta jest jen dítětem lidské bédnosti. Lhostejnost - ta nahoře - co to je? Jen Boží Zář."

Mezi kameny kol sebe viděl, co kamením asi nebylo. "Kosti, skoro ztrouchnivělé," pravil si a s námahou sáhl po jedné z nich. "Zbytky lebky - lidské - zajisté ženské. Málo z ní zůstalo, ač je tato sluj chráněna před deštěm, sněhem, horkem, větry, sluncem. Hezky dlouho tu asi je . . ." Políbil ji. "Proč jsem to asi učinil? Bylo to tak samozřejmé - věděl jsem to právě . . . ale už je to ve tmách. - A zde jiná lebka, větší, rozhodně mužská . . ." Sáhl po ní, pustil ji okamžitě. "Co to přepodivného, šíleně, věčnostně hrůzného mnou, Lhostejným, zachvělo? . . . Ach! . . . Vím: bylo mně, že svou vlastní lebku držím v prstech! . . . Nejstrašnější myšlenka, - nešlít z ní, to dovede jen umírající . . . Ale to vše nesmysl jen komické asociace ideí v agonii -. A co se to tu mezi kostmi žlutě leskne?" Zdvihl zlatý, zasklený medaillon, s miniaturní podobiznou. "Oh! Orea! Zcela tatáž kterou zvětšenou chovám zde, na srdci. A dokonce vidím tu i malinká zlatá písmenka: Má Orea. - Mé písmo či to zas - ale odplulo to opět . . . Aaah -"

A ubohé jeho vědomí odlétlo tam, kde se všechno. ví ! -

A když se opět vrátilo, náhle věděl všechno. Nevrátilo se mu vlastně - jak absurdní je všechno lidské vyjadřování a myšlení ! - ale On, mysterium Já, vlétlo zázrakem, jak jen jednou za století vykvete do říše jiného vědomí, Jiného Já. Ale o tomto nejdůležitějším lidstvo, přes všemožné své metafysické spekulace, vůbec nemyslí, - jak už to bývá: jako nemyslí na smrt a na Vznešenost a na Krásu a na Lehkost a na Samozřejmost! Hlavním smyslem lidstva bylo: strach, že probudí strašlivého draka, na němž spí, který je ve skutečnosti jediné spasným Archangelem.

Co ve Snu a Smrti se samozřejmostí se ví, to věděl nyní strašným spojením nespojitelného ve bdění. A ve Snu a Smrti ví se, co bylo před "narozněním", co bylo Včera; ale člověk ví pouze, co bylo včera; a neví ani to. - A Siderovi splynul kouzelně život včerejší se životem dnešním v celek jediný, v jediný Života den; průsvitnou stala se radiově železná přepážka smrti.

Viděl sebe jako mladého, krásného, velmožného pána, jenž zamiloval se do čarovné dívky ze šlechtického rodu, 18leté Orey. A ona vzplála k němu láskou desetkrát větší. Nikdy žena více nemilovala. Tak silná byla vášeň její, že ji zcela přetvořila, učinivši z tygřice nejposlušnějšího psíka. Prehla s ním z otcovského domu. Toulali se světem. Ale jeho láska brzo vychladla. Cítil sice, že mohl by ji milovat celým srdcem, kdyby sobectví, nejružnější vášně a neřesti, slabošské vrtochy, bezuzdnost jeho znečištěné duše nebyly lásce bránily padnout na dno. Trýznil Oreu stále ; zprvu jen ze sadismu lásky, později z nenávisti lásky, pak z čiré ukrutnosti, poté z čiré nenávisti, posléze z ošklivosti a i jen ze zvyku. A ona, vidouc v tom všem dojemně až do konce jen lásku a jsouc, jako ostatně každá žena, v základě masochistkou, snášela vše více méně s rozkoší : zlá slova a hanobení, bití a věznění a pálení a tortury ještě rafinovanější. - Konečně, po třech letech, ubytovali se v Cortoně, v domku Barbory, tehdy 39leté, bývalé kojné Orey, milující ji jako vlastní dceru. Zároveň s nimi sestra Oreyna, dívka rovněž krásná a zajímavá, ač byla ve všem jen zeslabeným vydáním Orey ; i ona, divoce do Sidera zamilována, za ním prehla, a snahou její bylo odloudit jej sestře. A on zamiloval se do ní též, jak ostatně do každé svůdné ženy. Umluvili se spolu, že Oreu - jejíhož tygřího hněvu se báli, kdyby prozírela, že je nemilována a odstrčena - odklidí z cesty. Ale se strany Siderovy nebyla v tom jen vypočítavost: i sadismus nejvyššího stupně, dobrodružná touha vraždit, vraždit právě to, co mu bylo kdysi v hloubi ze všeho nejmilejší; byla to tzv. pervesnost, spojená s nízkostí a slabošskou zdivočilostí. - Věděl, že přímo nad domkem visí balvan, který bylo možno bez velké námahy uvolnit. Jedné černé noci vykonal tuto práci, takže stačilo ted, aby se silně o balvan opřel - . Učinil to brzo, o půlnoci, když byl dříve poručil Erratě, aby ztrávila noc jinde. Střecha byla probořena, rovněž strop prvního poschodí. Seběhnuv našel Oreu v bezvědomí a krvi ; nohy pochroumány, obličej zohaven. Ale zůstala na živu, s nosem zkomoleným. Cítil k ní velkou soustrast, hnus ted ještě větší. "Co se nezdařilo, stůj co stůj musí se zdařit !" tak se rozhodl - a vymyslel plán, stejně bezpečně vedoucí k cíli, jako proň bezpečný, nejzbabělejší a nejnižší a nejstrašnější. Věděl, že ho Orea poslouchá, zvláště od té doby, co tvář její je zmrzačena, bezmezně, věříc ustavičně v jeho lásku. Osmnáctého června jí poručil, aby s ním vystoupila na vrchol Jelení Hlavy. Erratu vzal rovněž s sebou, aby měl, v nejhorším případě, svědkyni pro sebe. Bitím dostal Oreu, dosud nezotavenou a kulhající, až na ledovcové plateau, - a hnal ji ještě dále na nejvyšší z Jeleních Rohů. Přeskočil místo, kde stezka byla přerývána, - tenkrát nebyla ještě prorva tak široká - a velel : "Následuj mne !"

"Šlíš, miláčku můj? vždyť nemohu již ani stát, natož tak děsný skok -"

"Řekla jsi vícekrát, že půjdeš za mnou všude, všude ! nuže - dostoj slibu !"

"Což chceš mou smrt, nejdraší?"

"Ujišťovalas mne nescetněkrát, i smrt že bys podstoupila na můj rozkaz ! Nuže, zde místo, kde můžeš dokázat činem, že nejsi planá mluvk a lhářka! Nuže - hop! Skočíš-li, budu tě dvojnásob milovat! neskočíš-li, tu chvíli mluvil jsem s tak zbabělým stvořením naposled !"

Zaškála děsně - Oh, jak se třásla! nebyla by mohla překročit ani půlmetrovou strouhu. Jak se bála smrti, ale jen proto, že odloučí ji od milovaného!... A přece, zcela náhle - skočila. "Oreo, neskákej !" zařvala v ten okamžik Errata a snažila se ještě uchopit ji za kolena již padající; málo chybělo, a byla stržena do propasti. Ten strašlivý třesk jejího, kdysi tak sladkého těla tam dole ! "Miluju ji stejně jako s počátku," pocítil v ten okamžik Sider, "ba více ještě! Já jsem to padl do propasti, do bezedného utrpení zde a ve věčnosti, já bídák nejbídnější! Oreo, nejsi mrtva, vid'?" Ale bylo ticho, jen šíleně tichým pláčem Erraty rušené. "Oreo - přitáhni mne k sobě - nejstrašněji smýt chci vinu svou ! . . . ' Ale bylo ticho, - a náhle zazněl do něho šílící řev - a zároveň ucítil Sider prudký náraz do zad. "Padouchu ze všech nejhorší!" slyšel, padaje do propasti, slova Erratina . . . a uvědomil si ještě, že upadl do skalní štěrbinu přímo na nehybné tělo Oreyno. A pak zahalilo se vše v sny jakési hučivé, dunivé, zdánlivě nekonečnost v sebe pohlcující -

Ale není románu, ni psaného, ni prožitého, který by nevyžadoval pokračování - Pokračování do nekonečna. -

To vše věděl ted', druhý, umírající Sider, jako ví člověk, co dělal včera. Ale začínal vidět daleko více : všechny dřívější životy, své i cizí ; a že všechny životy cizí jsou jen a jen životy Jeho, Jeho jediného, Jeho-Všeho; - viděl, že, "zabiv" Oreu, sebe zabil, ale ne - Sebe. A spatřil Věčnost, proměněnou - nekonečně vysoko nade všemi lidskými pojmy - ve Svě vlastní Boží Já, ve Svou vlastní Odvěčnou

Gloriolu. A hořet počala těsná sluj, rakev jeho kamenná, plamenem stále mocnějším a strašnějším. Ten pohltit zsinanou modrou skvrnu nahoře ; zaplápolaly ztrouchnivělé kosti ; a jako nová stálice vysršel vzhůru do Nového Firmamentu zlatý medaillonek -. A mezi vlnami kalně dosud pestrobarevných ohňů jemně a něžně zjevil se plamen nad slunce bělejší - Ženy postava! Orea Sama v nebeské slávě! A cítil ještě v uraganu Věčného Světla, že Ji tak nekonečně miluje proto, že způsobila mu tak hrůzný a krásný osud; a že Ji tak miluje proto, že způsobil Ji osud stejný; a že Ono jej tak miluje proto, že způsobil oběma - Božský Osud . . . A že je největším Štěstím ležet zde zpřelámán vedle toho Nejmilovanějšího, co zpřelámá... Vztyčil se - vyšlehl vzhůru, ve Věčný Plamen proměněn. A plamen Jeho a Její slily se v jeden jediný, nade všechna slunce tohoto chorého vesmíru plápolající.

A jiný mocný světelný vír obetkal jejich Dvojedinost - a slastně mihotala se v něm tvář milostné spasené Erraty, slzami diademovaná, Úsměvem Věčna aureolisovaná; a Trojjedností stali se. A všechna nekonečná světla koldokola vlévala se v Ni. V Záři rozplynuta zmizela Pozemskost, ve Slast roztavilo se bělostné Utrpení, a v nadsvětelný, nadtónový Pochod Věčného Vítězství vše se znovuzrodilo